

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті
«Парасат» ақпараттық білім беру орталығы

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ғалымдарының библиографиясы

Таубаев Өтеген Байырғалиұлы

Орал - 2022

**Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан
аграрлық-техникалық университеті
«Парасат» ақпараттық білім беру орталығы**

**Таубаев
Өтеген
Байырғалиұлы**
Биобиблиографиялық әдебиетер көрсеткіші

Орал-2022

УДК: 012:619
ББК: 91.9:48
Т 23

Құрастырушы: Кудабаета Г. А. – АББО «Парасат»
аға кітапханашы

Куаталиева А. К. – АББО «Парасат»
библиограф

Шығаруға жауапты: Есенманова А. Б. - АББО «Парасат» директоры

Таубаев Өтеген Байырғалиұлы: биобиблиографиялық көрсеткіш / шығ.
жауапты: А. Б. Есенманова, құраст.: Г. А. Кудабаета, А. К. Куаталиева. -
Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2022. – 42 б.

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті ғалымдарының биобиблиография сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіште ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Өтеген Байырғалиұлы Таубаевтың еңбек жолы, жарияланған ғылыми еңбектері, атқарған ғылыми, педагогикалық және қоғамдық жұмыстары, мемлекет тарапынан алған марапаттары мен сыйлықтары келтірілген.

Биобиблиографиялық көрсеткіш ветеринария саласының ғалымдарына, оқытушылар мен докторанттарға, магистранттар және білім алушылар қауымына арналады.

Предлагаемый указатель – продолжение серии «Биобиблиография ученых ЗКАТУ имени Жангир хана» - посвящен ученому в области ветеринарии, доктору ветеринарных наук, профессору Утегену Байргалиевичу Таубаеву.

В биобиблиографию включены материалы о трудовой, научной, педагогической и общественной деятельности ученого, сведения о научных публикациях его работ и государственных наградах.

Указатель рассчитан на ученых в области ветеринарии, преподавателей, докторантов и магистрантов.

ОҚЫРМАНҒА

Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті ғалымдарының биобиблиография сериясының жалғасы болып табылатын бұл көрсеткіште ветеринария ғылымдарының докторы, Қазақ Ұлттық жаратылыстану академиясының корреспондент мүшесі, Қазақ Ұлттық аграрлық зерттеу университеті жанындағы аграрлық мамандықтар бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің мүшесі, ветеринария мамандықтарының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының авторы, профессор Өтеген Байрғалиұлы Таубаевтың еңбек жолы, жарияланған ғылыми еңбектері, атқарған ғылыми, педагогикалық және қоғамдық жұмыстары, мемлекет тарапынан алған марапаттары мен сыйлықтары келтірілген.

«Ғылыми еңбектер» айдарында ғалымның 1991-2021 жылдар аралығындағы жазылған ғылыми еңбектерінің тізімі берілген. Ғылыми еңбектер хронологиялық тәртіппен реттелген. Ғалымның ауыл шаруашылығы соның ішінде мал дәрігерлігі саласындағы жазған көптеген ғылыми еңбектері ауыл шаруашылығы өндірісінде, оқытушылар мен студенттер арасында кеңінен пайдаланылуда.

Көрсеткіш құрастыру барысында Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің «Парасат» ақпараттық білім беру орталығындағы каталогтар мен картотекалар, алыс және жақын шет елдеріндегі **Clarivate Analytics, Scopus, eLibrary.ru** деректер базалары пайдаланылды.

Биобиблиографиялық көрсеткіш ғылыми қызметкерлерге, ауыл шаруашылық мамандарына, оқытушылар мен докторанттарға, магистранттар және білім алушылар қауымына арналады.

Мәліметтер 2022 жылдың мамыр айына дейін жинақталған.

К ЧИТАТЕЛЮ

Предлагаемый указатель – продолжение серии «Биобиблиография ученых ЗКАТУ имени Жангир хана» - посвящен ученому в области ветеринарии, доктору ветеринарных наук, член-корреспонденту Казахской национальной академии естественных наук, члену Республиканского учебно-методического совета по аграрным специальностям при Казахском национальном аграрном исследовательском университете, автору государственных обязательных стандартов образования по ветеринарным специальностям, профессору Утегену Байрғалиевичу Таубаеву.

Научные труды профессора У. Б. Таубаева известны не только в Казахстане, но и в странах СНГ и дальнего зарубежья.

В биобиблиографию включены материалы о трудовой, научной, педагогической и общественной деятельности ученого, сведения о научных публикациях его работ и государственных наградах.

Раздел «Список научных трудов» включает все работы с 1991-2021 гг. Работы расположены в хронологическом порядке, внутри года в алфавитном.

При составлении указателя были использованы каталоги и картотеки информационно-образовательного центра «Парасат» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета имени Жангир хана и зарубежные базы данных **Clarivate Analytics, Scopus, eLibrary.ru**.

Указатель рассчитан на ученых и специалистов сельского хозяйства, преподавателей, докторантов и магистрантов.

Отбор материала закончен в мае 2022 года.

Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор
Ө. Б. Таубаевтың ғылыми, ғылыми-ұйымдастырушылық және қоғамдық
қызметі туралы қысқаша мәліметтер

Өтеген Байырғалиұлы Таубаев 1962 жылы 20 ақпанда Батыс Қазақстан облысы Тайпақ ауданы Сарман ауылында көп балалы (апалары: Зәуреш, Сәуле, Дәмелі; қарындастары: Бибігүл, Роза, Орынша; інісі – Талап) қарапайым жанұяда дүниеге келді. Әкесі – Байырғали, анасы – Бәтима зейнеткерлікке шыққанша шопан болып жұмыс істеген.

1979 жылы Тайпақ ауданының Зауральный кеңшарының Сарытоғай орта мектебін ойдағыдай аяқтап, сол жылы Еңбек Қызыл Ту орденді Алматы зооветеринарлық институтына оқуға түсті. Институтты бітірген соң жас маман ретінде 1984 жылы Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтына жұмысқа жіберілді. Ғалым өз еңбекқорлығының арқасында жоғары оқу орнындағы қызметтің барлық сатыларынан абыроймен өтті: ассистент, аға оқытушы, доцент, кафедра меңгерушісі, факультет деканы, проректор.

Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Ө. Б. Таубаев Қазақ Ұлттық жаратылыстану академиясының корреспондент мүшесі, Қазақ Ұлттық аграрлық зерттеу университеті жанындағы аграрлық мамандықтар бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің мүшесі, ветеринария мамандықтарының мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарының авторы.

1992 жылдың қаңтарында К. И. Скрябин атындағы Мәскеу мемлекеттік ветеринарлық медицина және биотехнологиялар академиясын аяқтап, онда ғалым ветеринария ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесін алу үшін «Пастереллаларды серотиптеу үшін латекс агглютинация реакциясын эзирлеу» тақырыбы бойынша кандидаттық диссертациясын сәтті қорғады.

1996 жылы 27 қыркүйекте Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинетінің жанындағы Жоғары аттестаттау комиссиясының шешімімен «Ветеринария» мамандығы бойынша доцент ғылыми атағы берілді.

Профессор Ө. Б. Таубаевтың ғылыми еңбектері өзектілігімен, жаңалығымен және практикалық маңыздылығымен ерекшеленеді. Жұқпалы ауруларды диагностикалау, емдеу және алдын алу мәселелері бойынша 150-дан астам ғылыми еңбектің, оның ішінде 3 монография, оқу құралдары, 4 патент, ұсыныстар мен әдістемелік нұсқаулардың авторы. Ғалымның ғылыми мақалалары **Scopus**, **eLibrary.ru** шетелдік деректер қорларына енгізілген.

2009 жылы Қазақ ұлттық аграрлық университетінің диссертациялық кеңесінде көп жылдық ғылыми-зерттеу жұмысын қорытындылап, ана тілінде «Мал пастереллезінің вакцинасы мен серопротекциясы» тақырыбында докторлық диссертациясын қорғады. Сол жылы оған «ветеринария ғылымдарының докторы» ғылыми дәрежесі, 2011 жылы «профессор» атағы берілді.

Келесі ғылыми жобаларға қатысып: «Повышение эффективности методов селекции в скотоводстве» (2018-2020 гг.), «Разработка технологий эффективного управления селекционным процессом сохранения и совершенствования генетических ресурсов в мясном скотоводстве» (2021-2023 гг.), «Выявление и оценка биологических угроз экзотического и эндемического происхождения с прогнозированием их возможных действий» (2021-2023 гг.), Қазақстанның ауыл шаруашылығының дамуына сүбелі үлес қосқан ғалым.

Талапкерлігі, мақсаткерлігі, өне бойы алға ұмтылатын іздепаз қабілеттерінің арқасында ғылыми-зерттеу, оқу-әдістемелік және тәрбие жұмыстарын атқарып келеді, сонымен қатар «ветеринария ғылымдарының кандидаты» ғылыми дәрежесін алу үшін

диссертацияларды сәтті қорғаған 4 аспирант және 4 магистрантқа ғылыми жетекшілік етті.

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ оқу-әдістемелік жұмысы жөніндегі проректор, оқу ісі жөніндегі проректор, факультет деканы қызметтерін атқарды. Қазіргі уақытта басқарма төрағасы-ректордың бірінші орынбасары, стратегиялық даму және қаржы жөніндегі проректор.

Профессор Ө. Б. Таубаевтың ветеринария ғылымын дамытудағы, сондай-ақ ғылым мен жоғары білімнің интеграциялануындағы жемісті еңбегі үшін Президенттің Алғысымен, Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Құрмет грамотасымен, «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызметкері» және «Қазақстан Республикасы ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төс белгілерімен және «Қазақстан Республикасы Конституциясына 10 жыл», «Қазақстан Республикасы Конституциясына 25 жыл» медалдарымен, «Ерен еңбегі үшін» медалімен, «Еңбек даңқы», «Ауыл шаруашылығының үздігі» төс белгілерімен, А.Байтұрсынов атындағы Алтын медалмен марапатталған.

Түрлі қызметтерді атқарған Өтеген Байрғалиұлы Таубаев өзін білікті, сөз бен істі үйлесімді ұштастыра білетін, бастамашыл басшы ретінде көрсете білді.

Ө. Б. Таубаевтың ұйымдастырушылық қабілеті университетіміздің дамуына өз үлесін қосып келеді.

Оның іскерлігі, ашықтығы, адалдығы және басқа да жағымды қасиеттері университет ұжымында лайықты құрметке ие болды.

Жұбайы – Мырзабаева Лиза Есмағанбетқызы, математика пәнінің жоғары санатты мұғалімі.

Ұлы - Медет, Алматы қаласының жоғары әскери оқу орнын үздік бітірген, қазір Ақтау қаласында қызметте, үйленген, жұбайы Ардақ екеуінің жанұясында 4 бала (Адина, Зере, Бартоғаш, Бегім) тәрбиеленуде.

Қызы - Ардақ, 2016 жылы «Мұнай-газ ісі» бойынша бакалавриаттың, 2018 жылы «Өндірістік экология» бойынша ғылыми-педагогикалық магистратураның күндізгі бөлімдерін қызыл дипломмен бітіріп, қазіргі кезде мұнай-газ компаниясында ғылыми-өндірістік бөлімнің жетекші инженері болып жұмыс жасайды.

Краткий очерк научной, научно-организационной и общественной деятельности доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева

Родился 20 января 1962 году в селе Сарман Тайпакского района Западно-Казахстанской области в обычной многодетней (сестры: Зәуреш, Сәуле, Дәмелі, Бибігүл, Роза, Орынша; брат – Талап) семье. Отец – Байырғали и мать – Батима до пенсионного возраста проработали чабанами.

В 1979 году успешно окончил Сарытогайскую среднюю школу Заурального совхоза Тайпакского района, в этом же году поступил в орден Трудового Красного Знамени Алматинский зооветеринарный институт. После окончания института в 1984 году как молодой специалист был направлен на работу в Западно-Казахстанский сельскохозяйственный институт.

Трудовую деятельность в 1984 году в Западно-Казахстанском сельскохозяйственном институте.

Благодаря своему трудолюбию ученый с честью проходит все ступени научно-педагогической деятельности в вузе: ассистент, старший преподаватель, доцент, заведующий кафедрой, декан факультета, проректор.

Доктор ветеринарных наук, профессор У. Б. Таубаев является членом-корреспондентом Казахской национальной академии естественных наук, членом

Республиканского учебно-методического совета по аграрным специальностям при Казахском национальном аграрном исследовательском университете, автором государственных обязательных стандартов образования по ветеринарным специальностям.

В январе 1992 года окончил очную аспирантуру Московской государственной академии ветеринарной медицины и биотехнологии им. К. И. Скрябина, где и успешно защитил диссертационную работу на тему «Разработка реакции латексагглютинации для серотипирования пастерелл» на соискание ученой степени кандидата ветеринарных наук.

1996 году 27 сентября решением Высшей аттестационной комиссии при Кабинете Министров Республики Казахстан присвоено звание доцента по специальности «Ветеринария».

Научные работы профессора У. Б. Таубаева отличаются актуальностью, новизной и практической значимостью. Он является автором более 150 научных работ, в том числе 3 монографии, учебных пособий, 4 патента, рекомендаций и руководств по проблемам диагностики, лечения и профилактики инфекционных заболеваний. Его научные статьи включены в зарубежные базы данных **Scopus**, **eLibrary.ru**. В 2009 году подвел итоги своих многолетних исследований в диссертационном совете Казахского национального аграрного университета и защитил докторскую диссертацию на тему «Вакцина и серопротекция пастереллеза крупного рогатого скота» на родном языке. В том же году ему была присвоена ученая степень доктора ветеринарных наук, а в 2011 году присвоено звание профессора.

Участвовал в научных проектах: «Повышение эффективности методов селекции в скотоводстве» (2018-2020 гг.), «Разработка технологий эффективного управления селекционным процессом сохранения и совершенствования генетических ресурсов в мясном скотоводстве» (2021-2023 гг.), «Выявление и оценка биологических угроз экзотического и эндемического происхождения с прогнозированием их возможных действий» (2021-2023 гг.), тем самым, внес большой вклад в развитие сельского хозяйства Казахстана.

Требовательность, целеустремленность во всем, благодаря этим качествам У. Б. Таубаев ведет научно-исследовательскую, преподавательскую и воспитательную работу среди молодежи, а также был научным руководителем 4 аспирантов и 4 магистрантов, которые в дальнейшем успешно защитили диссертации на соискание ученой степени кандидата и магистра ветеринарных наук

Плодотворная деятельность профессора У. Б. Таубаева по развитию ветеринарной науки, а также вклад в интеграции науки и высшего образования отмечены почетной грамотой МОН РК, Благодарностью Президента РК, нагрудными знаками МОН РК «Почетный работник образования РК» и «За заслуги в развитии науки РК» и медалями: «10 лет Конституции Республики Казахстан», «25 лет Конституции Республики Казахстан», «Ерен еңбегі үшін»; нагрудными знаками «Ауыл шаруашылығының үздігі», «Еңбек даңқы» и Золотой медалью имени А. Байтұрсынова.

Занимая разные должности Утеген Байргалиевич Таубаев проявил себя компетентным, инициативным руководителем. Организаторские способности У. Б. Таубаева способствовали развитию нашего университета.

Его деловитость, прямота, честность и другие положительные качества, сыскали заслуженное уважение в коллективе университета.

В семье с супругой Мырзабаевой Лизой – учителя математики высшей категории воспитали двух замечательных детей:

Сын - Медет, с отличием окончил военный институт в г. Алматы, сейчас служит в г. Актау, с женой Ардак воспитывает 4 детей (Адина, Зере, Бартогаш, Бегим).

Дочка - Ардак, окончила с отличием в 2016 году бакалавриат по специальности «Нефть и газ», в 2018 году научно-педагогическую магистратуру по специальности «Промышленная экология» и в настоящее время работает супервайзером в нефтегазовой компании.

**Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор
Ө. Б. Таубаевтың өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері**

1962	20 қаңтарда Батыс Қазақстан облысы Тайпақ ауданының (қазіргі Ақжайық) Сарман ауылында дүниеге келді
1979	Сарытоғай орта мектебін бітірді
1984	Алматы малдәрігерлік институтын бітірді
1984-1988	Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының малдардың физиологиясы және биохимиясы кафедрасының ассистенті
1988-1991	Мәскеудің К. И. Скрябин атындағы Еңбек Қызыл Ту орденді Ветеринариялық академияның аспиранты
1992	Осы академияда кандидаттық диссертациясын сәтті қорғады. КССРО ЖАК шешімімен ғылым кандидаты ғылыми дәрежесі берілді
1992-1993	Батыс Қазақстан ауыл шаруашылығы институтының мал анатомиясы кафедрасының аға оқытушысы
1993-1996	Батыс Қазақстан аграрлық университетінің эпизоотология және паразитология кафедрасының меңгерушісі, аға оқытушы
1996	Қазақстан Республикасының Жоғары аттестациялық комиссиясының шешімімен «Мал дәрігерлігі» мамандығы бойынша доцент ғылыми атағы берілді
1996-1997	Батыс Қазақстан аграрлық университетінің эпизоотология және паразитология кафедрасының меңгерушісі, доцент
1997-1999	Батыс Қазақстан аграрлық университетінің эпизоотология және паразитология кафедрасының доценті
1997-1999	«Сервис ВУЗ» ЖШС директорының орынбасары, доцент
1999-2000	«Студенттерге қызмет көрсету» ЖШС директоры, доцент
2000	Батыс Қазақстан аграрлық университетінің мал дәрігерлігі және экология кафедрасының доценті
2000-2003	Батыс Қазақстан мемлекеттік университетінің Ветеринариялық медицина және ветеринариялық санитария факультетінің деканы, доцент
2003-2004	Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің Ветеринариялық медицина және санитария факультетінің деканы
2004	Ветеринариялық санитария кафедрасының меңгерушісі
2004-2005	Жәңгір хан БҚАТУ оқу-әдістемелік жұмыстар жөніндегі проректор
2005-2008	Жәңгір хан БҚАТУ оқу жұмыстары жөніндегі проректор
2009	Докторлық диссертациясын қорғады
2011	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы бақылау комитетінің шешімімен «Ветеринария» мамандығы бойынша профессор ғылыми атағы берілді
2008-2016	Жәңгір хан БҚАТУ бірінші проректор

2016-қазіргі кезге дейін	Басқарма Төрағасы-ректордың бірінші орынбасары, стратегиялық даму және қаржы жөніндегі проректор
---------------------------------	--

**Основные даты жизни и деятельности
доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева**

1962	Родился 20 января в с. Сарман Тайпакского района (ныне Акжайыкского) Западно-Казахстанской области
1979	Окончил Сарытогайскую среднюю школу
1984	Окончил Алма-Атинский зооветеринарный институт
1984-1988	Ассистент кафедры физиологии и биохимии с.-х. животных Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1988-1991	Аспирант Московского ордена трудового Красного Знамени Ветеринарной академии им. К. И. Скрябина
1992	Успешная защита кандидатской диссертации в МВА имени К.И. Скрябина. Решением ВАК СССР присвоено ученый степень кандидата наук
1992-1993	Старший преподаватель кафедры анатомии с.-х. животных Западно-Казахстанского сельскохозяйственного института
1993-1996	Заведующий кафедрой эпизоотологии и паразитологии Западно-Казахстанского аграрного университета, старший преподаватель
1996	Решением ВАК Республики Казахстан присвоено ученое звание доцента по специальности «Ветеринария»
1996-1997	Заведующий кафедрой эпизоотологии и паразитологии Западно-Казахстанского аграрного университета, доцент
1997-1999	Доцент кафедры эпизоотологии и паразитологии Западно-Казахстанского аграрного университета
1997-1999	ТОО «Сервис ВУЗ» заместитель директора, доцент
1999-2000	ТОО «Студент Сервис» директор, доцент
2000	Доцент кафедры ветеринарной медицины и экологии Западно-Казахстанского аграрного университета
2000-2003	Декан факультета вет. медицины и санитарии, доцент Западно-Казахстанского государственного университета
2003-2004	Декан факультета «Ветеринарная медицина и санитария» Западно-Казахстанского аграрно-технического университета
2004	Заведующий кафедрой «Ветеринарная санитария» ЗКАТУ им. Жангир хана
2004-2005	Проректор по учебно-методической работе ЗКАТУ им. Жангир хана
2005-2008	Проректор по учебной работе ЗКАТУ им. Жангир хана
2009	Защита докторской диссертации

2011	Решением ККСОН МОН Республики Казахстан присвоено ученое звание профессора по специальности «Ветеринария»
2008-2016	Первый проректор ЗКАТУ им. Жангир хана
2016-по настоящее время	Первый заместитель председателя правления-ректора, проректор по стратегическому развитию и финансам ЗКАТУ им. Жангир хана

**Мемлекеттік марапаттары, құрметті атақтары
Государственные награды, почетные звания**

2014	«Ерен Еңбегі үшін» медалі Медаль «Ерен Еңбегі үшін»
2005	«Қазақстан Республикасы Конституциясына 10 жыл» медалі Медаль «10 лет Конституции Республики Казахстан»
2003	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасы білім беру ісінің құрметті қызметкері» төсбелгісі Нагрудной знак МОН РК «Почетный работник образования Республики Казахстан»
2006	Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің «Қазақстан Республикасының ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төс белгісі Нагрудной знак МОН РК «За заслуги в развитии науки РК»
2015	Қазақстан Республикасы Президентінің Алғысы Благодарность Президента Республики Казахстан
2020	«Қазақстан Конституциясына 25 жыл» медалі Медаль «25 лет Конституции Республики Казахстан»
2021	Ұлттық аграрлық ғылыми-білім беру орталығының Құрмет грамотасы Почетная грамота Национального аграрного научно-образовательного центра
2022	А. Байтұрсынов атындағы алтын медалі Золотая медаль имени А. Байтұрсынова
2022	«Ауыл шаруашылығы саласының үздігі» төсбелгісі

АҚЖАРҚЫН АҚ ТІЛЕКТЕР

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІҢ ҮЗДІК ҰЙЫМДАСТЫРУШЫСЫ ЖӘНЕ БІЛІКТІ МАМАН

А. М. НАМЕТОВ,

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің
басқарма төрағасы-ректор, ветеринария
ғылымдарының докторы, профессор,
академик

Таубаев Өтеген Байырғалиұлы өзінің алғаш еңбек жолын 1984 жылы Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде ассистент қызметін атқарудан бастады. Осы уақыт ішінде оқытушы, аға оқытушы, кафедра меңгерушісі, факультет деканы лауазымдарында қызмет атқарды.

1988 жылы Мәскеу қаласындағы ветеринария академиясына күндізгі оқу бөліміне түсіп, аспирантураны аяқтаған соң 1992 жылдың қаңтарында 16.00.03. – «Мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология» мамандығы бойынша К.И. Скрябин атындағы Мәскеу ветеринариялық академиясының жанындағы диссертациялық кеңесте «Разработка реакции латексагглютинации для серотипирования пастерелл» тақырыбы бойынша диссертациясын ойдағыдай қорғап, ветеринария ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ие болды.

1996 жылы 27 қыркүйегінде Қазақстан Республикасы Министрлер Кабинеті жанындағы Жоғары аттестациялық комиссияның шешімімен «Ветеринария» мамандығы бойынша доцент ғылыми атағы берілді.

130-дан астам ғылыми-әдістемелік еңбектердің, соның ішінде жұқпалы ауруларды анықтау, олардан сақтандыру және емдеу мәселелеріне арналған ғылыми мақалалардың, оқу құралдарының, кепілдемелердің және нұсқаулардың авторы. Бірнеше ғылым кандидаттарын дайындап, PhD докторлары мен магистрлерге ғылыми жетекшілік атқарып келеді.

2009 жылы 16.00.03. – «Мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология» мамандығы бойынша докторлық диссертациясын сәтті қорғады.

2011 жылдың 2-ші наурызында «Ветеринария» мамандығы бойынша профессор ғылыми дәрежесі берілді.

2004 жылдың тамызынан оқу-әдістемелік жұмыстары жөніндегі проректор, 2005 жылдың ақпанынан оқу жұмыстары жөніндегі проректор, ал 2008 жылдың тамызынан бастап бірінші проректор лауазымында қызмет атқарып келеді.

Жоғары оқу орнының нормативтік құжаттарын дайындауға, оқытудың кредиттік технологиясын енгізуге белсене қатысып, Қазақ Ұлттық аграрлық университет жанындағы аграрлық мамандықтар бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің мүшесі, ветеринария мамандықтарының жалпыға міндетті білім беру стандарттарының авторы болып табылды.

Жоғары оқу орнының әрбір лауазымдық кезеңдерінде қызмет атқаруда Өтеген Байырғалиұлы өзін жауапты әрі білікті тұлға, көптеген жаңа идеялардың көшбасшысы ретінде таныта білді. Жоғары ұйымдастырушылық таланты, белсенді ғылыми-педагогикалық іс-тәжірибесі университетіміздің алдыңғы қатарлы оқу орындарының қатарынан көрінуде өзіндік үлесін тигізді.

Бүгінгі таңда болашақ білікті де білімді, бәсекеге қабілетті мамандар даярлауда, оқу ордамыздың халықаралық аккредиттеуден өтуде тұрақтылық пен жауапкершілік

жүгін жоғары бағалай отырып атқарып отырған лауазымдық қызметінде аянбай еңбек етуде.

Ө. Б. Таубаев – білікті кәсіби жетекші, беделді ғалым, әріптестері, ұжымдастары, шәкірттері алдында сый-құрметі жоғары білімді тұлға. Еңбек жолындағы табандылығы мен талантын жүйелі ұштастырудың арқасында бүгін де ғылым докторы, профессор, аграрлық мамандықтар бойынша ҚазҰУ жанындағы РОӘК мүшесі, ветеринарлық мамандықтар бойынша ҚР МЖМБС әзірлеуші және университетіміздің басқарма төрағасы-ректордың бірінші орынбасары – стратегиялық даму және қаржы жөніндегі проректоры.

Еңбек жолында атқарған сүбелі нәтижелері үшін келесідей марапаттардың иесі атанды. "ҚР Конституциясына 10 жыл", "Ерен еңбегі үшін" медальдарымен, ҚР БҒМ "ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері", "ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін" және "ЖОО үздігі", "ЖОО ардагері" төсбелгілерімен марапатталды. ҚР Президентінің Алғыс хаты мен ҚР БҒМ Құрмет грамотасының иегері.

Дәл қазіргі кезеңде адам өмір жолының асқар бийігі – алпыстың шыңына шығып отырған белесіңізде өзіңізге және отбасыңызға зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, елге етер еңбегіңіз, келер ұрпаққа берер тәліміңіз алдағы уақытта да жалғасын таба берсін деп тілек білдіргім келеді.

ЕҢБЕГІ МЕН ӨМІР ЖОЛЫ ӨНЕГЕ БОЛАР АЗАМАТ

Қ. Қ. Бозымов,

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ –дың құрметті ректоры, ректор кеңесшісі, ауыл шаруашылығы ғылымдарының докторы, профессор. Халықаралық инженерлік академияның, ҚР Ұлттық инженерлік академиясының, ҚР ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының академигі

Айналайын дана қазағымның сөйлеген сөзі, айтқан ақылы, тілеген тілегі, берген батихасы ата-бабамыздан бізге дарығанына Алла тағалаға мыңда бір ризамыз. «Аңсап келер ағаң болса, аруғың барын содан біл, іздеп келер інің болса, бақытың барын содан біл» дейді халқымызда.

Біздің еліміздегі ең алдыңғы қатарлы білім, ғылым, мәдениет орталығына айналған Жәңгір хан университетінің қара шаңырағының астында өзінің адамгершілік болмысы, тұлғалық келбетімен қай-қайсымызға да өнеге боларлықтай қызмет жасап келе жатырған іні – әріптестеріміздің бірінің бірегейі – Өтеген Байырғалиұлы Таубаев.

Менің бүкіл саналы өмірім осы қара шаңырақтың астында 45 жылдан астам уақыт ұстаздық етумен өтіп жатыр. Осы жылдар арасында алдымнан талай-талай жас ұрпақ өкілдері өтті. Араларында алғырлары да, салғырттары да болды. Көпшілік болған соң солай болу заңдылық.

Мен Өтеген Байырғалиұлын 1984 жылы Еңбек Қызыл Ту орденді Алматы зооветериналық институтын бітіріп келіп жас маман ретінде біздің Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтына жұмысқа орналасқан күнінен бастап білемін. Осы уақыт арасында ассистент, оқытушы, аға оқытушы, кафедра меңгерушісі факультет деканы, оқу-әдістемелік жұмыстары жөніндегі проректор, бірінші проректор

лауазымдарында қызмет атқарып, 2016 жылдан бері басқарма-төрағасы – ректордың бірінші орынбасары, стратегиялық даму және қаржы жөніндегі проректор.

Өтеген Байырғалиұлы парасатты, мәдениеті жоғары, жоғары білім саласындағы өз ісінің шебері ретінде қалыптасқан тұлға. Қандай қызметтерді атқарса да өзінің ойымен, жүрек қалауымен өмір сүретін, әріптестерімен ойын ашық бөлісе алатын, көпке берері мол, адал азамат - әріптес ретінде жақсы танымал. Еңбек жолында өз ізденімпаздығы арқасында жоғары білім саласын дамыту, жастарды бәсекеге қабілетті мамандыққа оқыту туралы біраз ой еңбектерін көпшілік талқысына салып отырады.

Соңғы жылдары Қазақстанның жоғары білім беру жүйесінде, ең алдымен, жоғары оқу орындарының академиялық, басқарушылық, қаржылық дербестілігінің өсуіне байланысты оң өзгерістер болып жатыр.

Академиялық және басқарушылық дербестіктің кеңеюі жұмысқа қабылдау, білім алушылар контингентін жасақтау, ЖОО-ның академиялық саясатын айқындау және т.б. мәселелерді ЖОО-ларға өз бетінше шешуге мүмкіндік берді.

Өтеген Байырғалиұлы университетіміздің барлық отандық жоғарғы оқу орындары сияқты қолданыстағы білім беру бағдарламаларын өзектендіру және жаңа білім беру бағдарламаларын әзірлеу процесіне белсенді түрде қатысып келеді.

ҚР БҒМ колледждер мен жоғары колледждердің, сондай-ақ жоғары оқу орындарының білім беру бағдарламалары жұмыс берушілермен бірлесіп, кәсіптік стандарттар негізінде әзірленетін және білім беру бағдарламаларының тізімінде орналастырылатын болады деп көзделген.

Үздіксіз интеграцияланған білім беру, оның әртүрлі деңгейлерінің сабақтастығы, ең алдымен, жоғары оқу орындары мен колледждердің қысқартылған оқу мерзімімен деңгейаралық интеграцияланған білім беру бағдарламаларын бірлесіп әзірлеу және іске асыру арқылы қамтамасыз етіледі. Бүгінгі таңда заңнамалық деңгейде білім беру деңгейлері арасындағы сабақтастықты қалыптастыру, деңгейаралық интеграцияланған білім беру бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру үшін Жәңгір хан университетінде барлық жағдайлар бар. Бұл бағытта, Өтеген Байырғалиұлының жоғары білім мен теникалық және кәсіби білімді (ТжКБ) жан жақты интеграциялау бойынша жинақталған методикалық-жұмыс тәжірибесі мол.

Ө. Б. Таубаев университет ұсынатын білімнің жоғары сапасы мен қажеттілігін, сондай-ақ оның түлектерінің бәсекеге қабілеттілігін растайтын университеттің институтционалдық және мамандандырылған аккредитациядан сәтті өтуіне үлкен үлес қосуда.

Өтеген Байырғалиұлы 2009 жылы 16.00.03.- «Мал дәрігерлік микробиология вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология» мамандығы бойынша докторлық диссертацияны қорғап, 2011 жылы «Ветеринария» мамандығы бойынша профессор ғылыми дәрежесі берілді.

Таубаев Ө. Б. 150-ден астам ғылыми, әдістемелік еңбектердің, соның ішінде жұқпалы ауруларды анықтау, олардан сақтандыру және емдеу проблемаларына арналған ғылыми мақалалардың, оқу құралдарының, кепілдемелердің және нұсқаулардың авторы. 4 ветеринария ғылымдарының кандидатын, 4 магистр дайындады. Қазақ ұлттық жаратылыстану ғылымдары академиясының корреспондент мүшесі.

Қазақ Ұлттық аграрлық зерттеу университеті жанындағы аграрлық мамандықтар бойынша Республикалық оқу-әдістемелік кеңесінің мүшесі, ветеринария мамандықтарының жалпыға міндетті білім беру стандарттарының авторы.

Өмірдің өзі дәлелдеп отырғандай, ізбасар інілердің алдындағы ағаларына қарап, болашағына болжам жасайтынының өзі бір бақыт. Біздің өзіміз орта жастан ассақта кейінгі буын – інілеріміз бен ілгері жүрген ағаларымызды ардақ тұтамыз. Бұл да болса, ата-баба қанымен келіп, дәстүр-салтымызға сіңген үлкеннің кішіге деген сыйы, кішінің үлкенге деген ерекше құрметі. «Ағасы бардың жағасы бар, інісі бардың тынысы бар» деген даналықтың түп төркіні осында.

Інілер жайлы сөз болғанда, менің ойыма апыс жасқа толған, өрелі белестерді бағындырып шығып, абырой биігіне көтеріліп отырған, бар өмірін біліммен ғылымға арнаған ұлағатты ұстаз, көрнекті ғалым Өтеген Таубаев інім ойыма оралады.

Жасынан білім, ғылымға қызығушылығы артып, ізденімпаз азамат ретінде ол қашанда өз қатарының алды бола білді. Қазақта «жақсының жақсылығын айт, нұры тасысын» деген қастерлі сөзге сүйенсек, осы бір ұлағатты сөзді Өтеген інімізге арнасақ, артық айтқандығымыз емес.

Өтеген Байырғалиұлы шәкірт тәрбиелеуде, ұстаздық етуде және қоғам өмірінде белсенді еңбек етуде. Қарашаңырақ оқу ордасы – Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетіндегі әріптестері мен шәкірттері еңбегі мен өмір жолы өнегелі тұлғалы ұстазды үлгі тұтып, ақыл-кеңесін алып, құрметтеп-қадірлейді.

Алпыс жасқа жетіп отырған қадірлі Өтеген Байырғалиұлына мықты денсаулық, ұзақ ғұмыр, қуаныш-бақыт тілейміз. Бейнеттің зейнетін көріп, жас ұрпаққа ақ тілек батасын беріп, әр күнін қуаныш-шаттықпен өткізіп, әлі де алар асуларының шыңына талмай жете беріңіз деп ниет-тілегімізді айтамыз.

Өтеген Байырғалиұлына арнаған ойым мен тілегімнің соңын Төле бидің батасымен аяқтағым келеді.

- Бір үйдің баласы болма,

Көп үйдің санасы бол!

Бір елдің атасы болма,

Бар елдің данасы бол!

Бір тонның жағасы болма,

Көп көлдің ағасы бол!

Ақты ақ деп бағала,

Қараны қарала.

Өзегің толса өзен бойын жағала

Өзіңе-өзің кәміл бол.

Халқыңа әділ бол,

Жауыңа қатал бол!

Досыңа адал бол!

ҚҰТТЫҚТАУ ХАТ!

Ізгі тілекпен: **Жоланов Мардан Нұрмұхамбетұлы**,
Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор,
ҚР АШҒА корреспондент мүшесі, КазҰЖҒА академигі

ҚҰРМЕТТІ ӨТЕГЕН БАЙЫРҒАЛИҰЛЫ!

Сізді осынау мерейлі жасыңызбен шын жүректен құттықтаймыз!

Сіз қызмет жолында жеткен биік белестеріңізге, ғылыми жетістіктеріңізге барша әріптестеріңіз куә. Терең білім мен берік ұстаным, іскерлік қабілет пен азаматтық адами қасиеттеріңіз Сізді қатардағы құқықтанушыдан қазақ елінің белгілі де беделді заңгері, қоғам қайраткері деңгейіне дейін көтерді. Мемлекеттік жоғары басқару органдарындағы жауапты міндеттерді де абыроймен атқардыңыз. Атап айтсақ, 130-дан астам ғылыми-әдістемелік еңбектеріңіз бар. Ерен еңбектеріңіз ескеріліп «ҚР Конституциясына 10 жыл», «Ерен еңбегі үшін» төс белгісімен, ҚР БҒМ «ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері», «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» және «ЖОО үздігі», «ЖОО ардагері» төсбелгілерімен марапатталып, ел Президентінің Алғыс хатымен, ҚР БҒМ «Құрмет» грамотасымен марапатталдыңыз. Осының бәрі Сіздің көп жылғы, қажырлы еңбегіңіздің лайықты бағалануы деп білеміз! Алда да алар асуларыңыз асқаралы болғай!

Экономикамыздың драйвері саналатын ауылшаруашылығы саласын өркендету жолындағы білімділігіңіз бен біліктілігіңіз, еңбекқорлығыңыз бен мол тәжірибеңіз артыңыздан ерген білімпаз жас толқын үшін нағыз ғылыми мектеп екені даусыз. Біз Сізді өмірден тоқығаны мол, терең ойлы, кемелді тұлға ретінде танимыз! Қамқор да талапшыл басшы, майталман маман, жомарт жанды адам ретінде қадыр тұтамыз! Қатардағылардың тұрмыстық мұң-мұқтажы да қат-қабат тірлікте ұдайы назарыңызда екенін күнделікті өмірде көріп жүрміз. Өлшеусіз еңбек пен тәлім тәрбиесі, жеке басыңыздың кіршіксіздігі ыстық ұяңыз отбасыңыз үшін ғана емес, Сізбен қатар жүрген әріптестеріңіз, тілектес дос-жаран үшін де зор мақтаныш, әрі абырой!

Бұл дүниеде ғұмыр кешіп, өмірде де, қызметте де өз орныңды таба білу үлкен бақыт. Ізденіс пен қажырлылық, талап пен табандылық қана парықты істің парасатына бөлейді. Міне, осындай ізгі мұрат жолында іргелі іс атқарып, бүгінде ел ағасына айналған ғалым, ұстаз, ортаңызға аса сыйлы азамат атандыңыз!

Құрметті Өтеген Байырғалиұлы Сізді бүгінгі мерей тойыңызбен шын жүректен құттықтаймын, құттықтай отырып Сізге зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, қажымас қайрат, отбасыңызға амандық, бақ пен береке, қуаныштар тілеймін! Мақсат-мүдде жолында әрдайым абырой-бедел биігінен табылыңыз!

ӨНЕГЕЛІ ҒАЛЫМ, БІЛІКТІ ҰСТАЗ...

Ж. С. Киркимбаева,

Қазақ Ұлттық аграрлық зерттеу университеті, Ветеринария факультетінің
микробиология, вирусология және иммунология
кафедрасының меңгерушісі, в.ғ.д., профессор

Ветеринария ғылымының докторы, профессор Таубаев Өтеген Байырғалиұлы ұзақ жыл бойы тынымсыз еңбек етіп, білім мен ғылым саласына зор үлесін қосып келе жатқан ғалымдардың бірі деп білемін. Ғылым жолындағы бағындырған белестеріне қысқаша шолуға тоқталып кетуді жөн көрдім.

Атап айтатын болсам, **Өтеген Байырғалиұлы** Алматы зооветеринарлық институтына оқып, 1984 жылы Алматы зооветеринарлық институтын «Мал дәрігері» мамандығы бойынша аяқтады.

1984 жылдан бастап Жәңгір хан атындағы Батыс-Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде жұмыс істеуде.

1988 жылы Мәскеу қаласындағы ветеринария академиясына күндізгі оқу бөліміне түсіп, аспирантураны аяқтаған соң 1992 жылдың қаңтарында 16.00.03. – «мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология» мамандығы бойынша К.И. Скрябин атындағы Мәскеу ветеринариялық академиясының жанындағы диссертациялық кеңесте «Разработка реакции латексагглютинации для серотипирования пастерелл» тақырыбы бойынша диссертацияны ойдағыдай қорғап, ветеринария ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ие болды.

2009 жылы 16.00.03 – Мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология мамандығы бойынша докторлық диссертациясын қорғады.

2011 жылдың 2-ші наурызында «Ветеринария» мамандығы бойынша профессор ғылыми дәрежесін алды.

Өтеген Байырғалиұлы білім және ғылым саласын, соның ішінде ветеринарияның дамуына зор үлес қосқан, қазіргі таңда болашақ жас ғалымдарға жетекшілік етіп, үлкен ғылым жолын бағындыруға септігін тигізіп отырған ғалым.

Осы орайды пайдалана отырып, құрметті **Өтеген Байырғалиұлы**, Сізді, Қазақ Ұлттық аграрлық зерттеу университетінің ветеринария факультетінің ұжымы атынан 60-жасқа толған мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймыз!

Бүгінгідей мерейлі сәтте Сізге деніңіздің саулығын, қажымас күш-қайрат, шаңырағыңызға ырыс байлығын, жүрегіңізге мәңгі жастық жалынын және ортаймас несібе-дәулет тілейміз.

Әрдайым осы тыңғылықты да тындырымды қалпыңыздан танбай, өмірдің үлкен тәжірибесі мен ұзақ жылдар бойы тәрбиелеп, білім сусынымен сусындатқан шәкірттеріңіз де жолыңызды жалғай берсін.

АТЫНА ЗАТЫ САЙ АЗАМАТ

Тілекжан Рысқалиев,
философия ғылымдарының докторы, профессор

Жақсы көретін жұмыстас інім Өтеген Байырғалиұлы Таубаев туралы пікір білдіруді жөн көріп отырмын. Бұл кісі ветеринария ғылымдарының докторы, профессор, университет ректорының бірінші орынбасары, яғни біздің тікелей бастығымыз. Бірақ жұмыс барысында, кездескен кездерде мен Өтегенге бастық лауазымынан гөрі әрқашан күлімсіреп жүретін мейірімді іні ретінде қараймын.

Осы жазбаларымда мен Өтегеннің ғылыми, әкімшілік-ұйымдастырушылық қызметіне тоқталып жатпаймын. Көптен бері бірге жұмыс істеп келе жатқан әріптес ағасы ретінде өз ойымды білдірмекпін.

Өтеген Байырғалиұлы Алматы зооветеринарлық институтын бітіргеннен кейін Оралдағы Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтында жұмыс істей бастады. Содан бері 35 жыл бойы бір орында осы ұжымда тапжылмай жұмыс істеп келеді. Осы жағынан ол 50 жыл бойы осы оқу орнында жұмыс істеген жақсы көретін ағасы

профессор Әскерғали Шамғоновқа ұқсайды. Екеуінде университетіміздің бетке ұстар патриоты деп есептейміз.

Өтеген Батыс Қазақстан ауылшаруашылық институтында, кейін Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінде ассистенттік қызметтен бастап, проректорға дейінгі барлық сатылардан абыроймен өтті: кафедра меңгерушісі, факультет деканы да болды. Педагогикалық қызметтің қырын-сырын жете меңгерді. Қарапайым оқытушымен де, деканмен де профессормен де пікір алмасатын дәрежеге жетті.

Әріптестер Өтегеннің қарапайымдылығын бағалайды. Ол студенттермен де, жас оқытушылармен де тәжірибелі ұстаздармен де, кез келген қызметкермен де, емен-жарқын ашық әңгімелесе береді. Үлкенді сыйлайды, кішіні түсінуге тырысады. «Мен профессормын», доктормын деп бәлденіп тұрмайды.

Өзінің іскерлігі, тындырымдылығы, профессионалдығы арқасында Өтеген Байырғалиұлы үш ректормен: Қазыбай Қараұлы Бозымовпен, Нұрлан Хабиболлаұлы Серғалиевпен, қазіргі ректорымыз Асқар Мырзахметұлы Наметовпен бірінші орынбасар ретінде бірлесіп жұмыс істеп келеді. Қандай жағдайда да аспай - саспай орынды шешім таба біледі.

Өтеген Байырғалиұлының көптеген наградалары бар. Солардың ішінен мен «Ерен еңбегі үшін» деген медалін атап өтер едім. Бұл оның ұзақ жылғы қажырлы еңбегінің дәл көрсеткіші деп білемін.

Менің 70 жылдығыма байланысты Өтеген Байырғалиұлы 2008 жылы «Орал өңірі» газетінде мен туралы «Қазақтың Сократы» деген мерейімді асырған мақала жазып жариялады. Сократтай болу бізге қайда? Бірақ Сократтан, Конфуцийден, Буддадан бастау алатын философия тарихындағы даналықтың, түсініктің, тәлім-тәрбиенің озық үлгілерін жинап, талдап, көпшілікке, жастарға кітаптар, мақалалар арқылы сабақ бергенде, дәріс оқығанда таратып, ұсынып келе жатқаным рас еді. Мен бір кітабымда Абайды «Қазақтың Сократы» деп жазған болатынмын. Абайға мұндай теңеу жарасады. Өтеген інім осы мақаласында мен туралы: «Ол таңдаған жолы мен ісіне жан тәнімен берілген. Ол даналыққа негізделген қазақ философиясы туралы өткен жүзжылдықтың тоқсаныншы жылдары мәселе көтерген алғашқы отандық ғалымдар қатарында болды. Ол даналық пен түсініктің қырларын жан-жақты зерттеп, әлем философиясы шеңберінде қазақ философиясының экзистенциалдық сипатын ашып берген тұңғыш философ-ғалым. Ғалымның көп жылғы еңбегі Алматыда жарық көрген «Даналық пен түсініктің үлгілері», «Философия тарихы» деген көлемді кітаптар арқылы және «Философия тарихына шолу» деп аталатын құндылығы аса жоғары оқулық ретінде жарық көрді деп жазыпты.

Мен бұл арада өзімді дәріптеуден аулақпын. Тек Өтеген Байырғалиұлының көзқарасы мен түсінігі кең әрі мол екендігін тілге тиек етпек болғаным. Өтегеннің қызы Ардаққа мен магистратурада сабақ бердім. Бакалавриатты да, магистратураны да қызыл дипломмен бітірді. Жақсы тәрбие алған деп ойладым.

Өтеген інімді мерейлі 60 жасымен құттықтап, 80-нен асқан мен үшін 60 дегеннің тал-түс екенін білдіріп, әлі талай істер тындырып, талай мақсаттарды жүзеге асыруға болатынын айтқым келеді. Сол үшін құдайым Өтегенге зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, қажымас қайрат бергей, отбасында бақытты, бақуатты тұрмыс болғай деп тілеймін.

ӘРІШТЕСІМІЗ ЛАЙЫҚТЫ ТҮЛҒА

М. Ш. Шалменов,

д.в.н. профессор, Академик МАИИ

Мен Өтеген Байырғалиұлын 1990 жылдан білемін. Ол сол бір кездері Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтында жұмыс істеген еді. Содан жАТЫНАұмыс бабымен араласып кеткенбіз. Сөйтіп, қашан көрсем де алдымнан құрақ ұшып, ағалап жүретін.

Өтеген Байырғалиұлы Таубаев 1962 жылы 20 қаңтарда Батыс Қазақстан облысы, Тайпақ ауданы, Сарман ауылдан туды. 1984 жылы Алматы зооветеринарлық институтының малдәрігерлік бөлімін бітіргеннен кейін, ол Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтында еңбек жолын бастады. Институттың ғылыми кеңесінің шешімімен К. И. Скрябин атындағы Мәскеу мемлекеттік ветеринариялық медицина және биотехнология академиясының аспирантурасына жіберіліп, мұнда 1988-1992 жж. көрнекті ғалым, әрі қоғам қайраткері академик кафедрасында оқыды.

Аспирантурасын аяқтап, кандидаттық диссертациясын, 16.00.03. – мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология мамандығы бойынша «Разработка реакции латексаглютинации для серотипирования пастерелл» тақырыбы бойынша диссертацияны ойдағыдай қорғап, ветеринария ғылымдарының кандидаты ғылыми дәрежесіне ие болды.

Аспирантураны аяқтағаннан кейін, еңбек жолын Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институтында ассистенттіктен бастап, доцент, профессор, кафедра менгерушісі, декан болды. 2004 жылдан оқу – әдістемелік жұмыстар жөніндегі проректор, ал 2005 жылдың ақпанынан оқу жұмыстары жөніндегі проректор болып тағайындалды. 2008-2016 жылдар аралығында бірінші проректор лауазымында қызмет жасады, қазіргі уақытта университет ректорының стратегиялық даму және қаржы жөніндегі бірінші орынбасары.

Өтеген Байырғалиұлы ұзақ жыл бойы институтта жоғарыда аталған жұмыстарды атқарған кезде республика мал шаруашылығы үшін зоотехник, малдәрігерлік және басқада мамандарын даярлауда зор үлес қосты. Әсіресе талантты жастардың творчестволық өсуіне айрықша көңіл бөлді. Олардың көпшілігі кейіннен ғылым кандидаттары мен магистрлары болып, қазіргі кезде институтымызда, ғылым саласында, әр облыстардың түпкір-түбінде практикалық жұмыстарда еңбек етіп жүр.

Ө. Б. Таубаев оқу процесін жетілдіруге, ғылыми зерттеулерді ұлғайтуға, ғылыми кадрларды орналастыруға, әрі баулауға, институттың материалдық-техникалық базасын нығайтуға тікелей ат салысты.

Ө. Б. Таубаев 130 астам ғылыми еңбектер, соның ішінде диагностика, жұқпалы ауруларды емдеу және олардан сақтандыру проблемаларына арналған оқу құралдардың, кепілдемелердің және нұсқаулардың авторы.

2009 жылы Қазақ Ұлттық аграрлық университеті жанындағы диссертациялық кеңесте өзінің ұзақ жылғы ғылыми еңбегінің нәтижелерін қорытындылап, «Ірі қараның пастереллезінің вакциндік және серопротективтілігі» тақырыбында докторлық диссертациясын ана тілінде аброймен қорғап шықты. Сол жылы ветеринария ғылымдарының докторы ғылыми дәрежесі, ал 2011 жылы профессор атағы берілді.

Профессор Ө. Б. Таубаевтың жан жақты творчестволық және ұйымдастырушылық жұмыстарын үкімет жоғары бағалады. Ғылыми педагогикалық және қоғамдық қызметтердегі ұзақ жылғы жемісті еңбегі үшін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің құрмет грамотасымен, «Қазақстан Республикасының білім беру ісінің құрметті қызыметкері» және «ҚР ғылымын дамытуға сіңірген еңбегі үшін» төсбелгілерімен «ҚР конституциясына 10 жыл» медальдарымен марапатталды.

Осы білім саласында көп жыл жұмыс істеп Ө. Б. Таубаев өз ісіне беріле кірісіп, еңбексүйгіштігімен, парасаттылығымен, ғылыми педагогикалық ұжым алдында тұрған келелі мәселерді іскерлікпен шешуімен үлгі - өнеге көрсете білді. Оған тән тамаша қасиет – ой-өрісінің жоғарлығы, қарапайымдылығы, іскерлігі, әділдігі, мейірбандығы, табандылығы, адамдармен тіл табыса алатындығы, оларды белгілеген мақсатқа жұмылдаратындығы, әсіресе ұжымда творчестволық қарым-қатынасты орнықтыра білетін қабілеті. Осындай қасиеттерінің арқасында Өтеген Байырғалиұлы шәкірттерінің, әріптестерінің, жора-жолдастарының арасында айырықша құрметке, лайықты беделге ие болды.

Жаңалықты, ғылымның даму болашағын сезіне білетін өз ісінің нағыз патриоты, университеттің мүдделері мен проблемаларын шешуге тікелей ат салысуда. Әсіресе қазіргі жағдайда университет ұжымының проблемалары өте жауапты да, күрделі. Университет профессор, оқытушылары кадрлар дайындауда және ғылыми жетістіктерге жетуге айырықша көңіл бөлуде. Сонымен қатар Қазақстан Республикасының практикалық малдәрігерлік қызметпен байланысты жақсарту міндеті тұр.

Құрметті Өтеген Байырғалиұлы!

Сізді, мерейлі тойыңызбен шын жүректен құттықтаймын. Алла тағала Сізге келе жатқан 60 жасыңыздан да жоғары ұзақ ғұмыр берсін! Әрдайым осы тынғылықты да тындырымды қалпыңыздан танбай, жұбайыңызбен бірге бала-шаға, жиен-немерелеріңіздің қызығын көріңіз. Отбасыңызға бақыт, қуаныш, құт береке тілеймін.

АБЫРОЙЛЫ АЗАМАТ, ҰСТАЗ, ҒАЛЫМҒА АРНАЛАДЫ

Нуралин Бекет Нургалиевич,

Игі тілекпен әріптес ағаң,
техника ғылымдарының докторы, профессор

Еліне елеулі, әріптестері арасында беделді, мамандар дайындауға үлкен үлесін қосып жүрген ұстаз және ғалымдардың бірі – Өтеген Байырғалиұлы. XX ғасырдың 80 жылдары Батыс өңірінде қажетті «Мал дәрігерлік» мамандығы ашылуына байланысты, институтта сабақ беретін ұстаз-ғалымдардың тапшылығы байқалды. Сондықтан Орынбордан, Алматыдан және басқа қалалардан мамандар шақырылды. Осындай қызметпен келген Өтеген Байырғалиұлымен спортзалда кездесіп, таныстық және бірге доп ойнадық. 1991 жылы Москвада Скрябин атындағы ветеринарлық академиясында бір жылдық шетел тілін оқудың дайындығында болғанымда жиі кездесіп тұрдық. Ол Мурзашев Төреш Қайыржановичпен бірге аспирантурада оқитын болатын. Аспирантурадан кейін институтке қайтып оралып, ұстаздық қызметін жалғастырып

кандидаттық диссертациясын қорғады, кафедра меңгерушісі және факультет деканы болып еңбек жасады. Советтер Одағы тарағаннан кейін Қазақстанда 9 жоғары оқу орындары қаржыландырудан уақытша тыс қалды, соның қатарында Батыс Қазақстан ауыл шаруашылық институты да болды. Мамандарды дайындаудың шығындарын ақшамен емес заттай берді. Осы жағдайда институтта коммуналдық шығындарды және мұғалімдердің жалақыларын төлеу үшін берілген заттарды өткізіп, ақшаға аударатын бөлімше керек болды. Өздерінің ұқыптылықтарымен, іскерліктерімен көріне білген Дурткаринов Елжас Сабыржанович екеуі осы бөлімді ұйымдастырып 10 жылдан астам таза еңбек етіп қаржыландыруды толық қамтамасыз етті. Сол жылдары Джубаев Сергей Шугаевич ағамыздан көп заттарға үйренді, жинаған тәжірибелерін қазіргі қызметінде пайдаланып жүр деп ойлаймын. Өтеген Байырғалиұлы оқу процесін ұйымдастыруда көп жетістіктерге жетті. 80 жылдардың аяғында 90 жылдардың басында жоғары оқу орнына биология пәнінен оқуға қабылдауға арналған емтихандарының сұрақтарын дайындау тапсырылды. Оған жауапкершілікпен қарап, құпияны сақтай білді. Факультет деканы қызметінде «Ветеринарлық медицина», «Ветеринарлық санитария», «Зоотехния» мамандықтарын оқытушылармен қамтамасыз етуде, унификациялаған оқу жоспарларын құрастыруда іскерлік көрсетті. Осының бәріне университет проректоры болып жұмыс жасағанымда қуа болдым. Өз еңбегінің арқасында ғылым докторы, ғылыми атақтарына ие болып, университеттің бірінші проректоры болып табысты еңбек жасап келеді. Қандай лауазымда қызмет жасаса да ол берілген тапсырмаға жауапкершілікпен қарап, адамгершілігімен, сауаттылығымен көріне білді.

Өтеген Байырғалиұлының келіп жеткен жасы құтты болсын. 60 жас –тал түс дейді, қоғамға бергенінен беретіні көп, сондықтан оны мерейлі тойымен құттықтай отырып, денсаулық, бақытты өмір және творчестволық табыстар тілеймін.

ӨТЕГЕН БАЙЫРҒАЛИҰЛЫ ТАУБАЕВҚА АРНАУ

Болатқали Түлебаев,

Ақын, Қазақстан Журналистер Одағының мүшесі,
Қазақстан Республикасының Білім беру ісінің құрметті қызметкері,
Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің еңбек ардагері

Есімі атаңыздың Таубай екен,
Жемісі еңбегінің баудай екен.
Шыңына білім-ғылым шықтың өрлеп,
Талабың бала күннен таудай екен.

Таубайдың немересі Өтегенсің,
Міндет пен парызыңды өтегенсің.
Басыңа бақыт құсы қонып ылғи,
Өрқашан жақсылықтар төте келсін.

Әкеңіз Байырғали асыл адам,
Еңбекпен балаларын асыраған.
«Оқ жонар әке көрген», жарқ еттіңіз,
Алмасты қап түбінде жасыра ма?

Білемін мен өзіңді жас күніңнен,
Балына махаббаттың мас күніңнен.
Кафедра меңгерген ең әуелі,
Басқарған факультетті бас күніңнен.

Сіңірдің тұла бойға сабыр, ойды,
Еңбекпен жинадың ғой абыройды.
Бірінші орынбасар төрағаға,
Алпыста қарсыладың тағы тойды.

Шындарға шығу үшін еңбек керек,
Кездескен қиындықты жеңбек керек.
Әрқашан Алла қолдар адал жанды,
Алдымен өз күшіңе сенбек керек.

Жетеді жақсылығың тұлабойда,
Әрқашан жақсы ойлар тұнады ойда.
Айтылар жақсы тілек Өтегенге,
Жиналып игі жақсы бұла тойда.

Демей ме «Алпыс – тал түс» бұрыңғылар,
Жол салар кейінгіге бұрыңғы нар.
Самайдан бастау алар күміс қырау,
Самайға күміс сәуле нұрын шылар.

Жамбыл қарт Өтегенге дастан арнап,
Сізді де жетеледі бастан арман.
Тіледім Өтегенге Жамбыл жасын,
Жүз жасау ақ батадан басталар ма?

Өтеген жорғалардай желген екен,
Өр кеуде қарсы тұрар желге бекем.
Лизаға ғашық болған күйеу жігіт,
Алпысқа асқаралы келген екен.

Елуін күні кеше кім тойлаған,
Ақ Жайық терең өзен кім бойлаған.
Ауылы алпыс жастың алыс еді,
Тез жетіп қаласың деп кім ойлаған?

Жайыққа ақ жүздерін жуған екен,
Білімге белді бекем бұған екен.

Қос ғашық Лиза менен Өтегендей,
Бір күнде қаңтар айда туған екен.

Оларды Алла солай жаратқан ғой,
Жұлдыздар сәйкес туып қаратқан ғой.
Екеуін жұптастырып, жар ғып қосып,
Ұрпағын ортақ қылып таратқан ғой.

Көтерген елдің жүгін қазанат қой,
Өтеген ел сыйлаған азамат қой.
Тазалар жүрер жолын жақсы жігіт,
Даңғылын дәуіріңнің тазалап қой.

Батырдай ақ білекті білегенің,
Шын сүйген ғашық дерттің біледі емін.
Лиза мен Өтегенге мерей жаста,
Барлығы жақсылықтың тілегенім.

Дәулетке толсын туған далаларың,
Өргізген төрт түлікті салаларың.
Сүйгізсін немерелер, шөберелер,
Аман боп ұлың, қызың, балаларың.

Алпысың – бар болғаны бес он екің,
Бала боп асыр салған кеш он екім.
Немере тәтті болар баладан да,
Шөбере - өнімдер ғой кеш өнетін.

Алпысқа арнау жазар себеп қандай?
Тақпақтап тақылдайды не деп таңдай?
Өтеген Лизажанмен бақытты ғой,
Ұлдары біртуар ғой Медет жандай.

Өтеген, жарығы мол жұлдызыңның,
Бастысы амандығы ұл, қызыңның.
Немере, шөбере мен жиен сүйіп,
Көре бер дүниенің бұл қызығын.

Лизаның бір өзіңсің таңдағаны,
«Жігіт – деп – арқа сүйер» аңдағаны.
Аламан – өмір деген, шабандозсың,
Даңғыл жол аламанда шаңдағаны.

Кавказда алпыс деген жігіт жасы,
Емес пе алла добы – жігіт басы.
Алпыс жас – алтын жас қой, қызық алда,
Сүйетін шөпшекті де үміт басы.

Шыдадым, ақынсың деп сөксе бізді,
Шақырар Алатау мен Көкше бізді.
Өтеген, күні кеше жас жігіт ең,
Алпыста басып жүрсің өкшемізді.

Жастықтың мастығынан жыр айықсын,
Дұшпандар қарсы келмей былай ықсын.
Лайықсың мемлекеттік марапатқа,
Ең үлкен сый-құрметке лайықсын.

Жігітке күш беретін сүйеу дала,
Алпыс жас құтты болсын, күйеу бала.
Күйеуді пайғамбарда сыйлаған ғой,
Төс мүжіп, төрге шықпас күйеу ғана.

Өтеген барша қазақ төріндесің,
Ғылымның шыңындасың, өріндесің.
Әрқашан ұлық болдың, кішік болдың,
Болмаса көзге түсіп көрінбесің.

Көгінде алмас ғалым жарқыраған,
Тақымда арғымағы арқыраған.
Алаштың ар-намысы тұлабойда,
Арқауын азаматтың ар құраған.

Алпыс жас құтты болсын асқаралы,
Алдағы жақсылыққа бастар әлі.
Білімнің ордасында өз орның бар,
Жол сілтеп ақыл-ойың басқарады.

А. Ұ. Сұлтанов,

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің Басқарма төрағасы-ректордың орынбасары,
тәрбие және әлеуметтік жұмыстар жөніндегі проректор, доцент, а.ш. ғ. к.

Университетімізде аға буынның ізін басып, саналы ғұмырын іргелі білім ордасының абыройын асқақтатуға, білім мен ғылымның дамуына арнап жүрген азаматтар аз емес. Солардың бірі – Өтеген Байырғалиұлы Таубаев.

Мен Өтеген Байырғалиұлын білімнің қара шаңырағының табалдырығын студент болып аттаған кезден бастап білемін. Кейін әріптес болып үзеңгілесе қызмет атқарып жүрміз. Бүгінде асқаралы алпыс жасқа келген мерейтой иесінің адамгершілік қасиеттері, адамдық тұлғасы, кәсіби іскерлігі жайында көп нәрсе айтуға болады.

Мінезі қашан да бір қалыпты, сөз саптауы да бөлек, жазу-сызуға сауатты түрде қарайтын университетіміздің бірінші проректорының еңбек жолы қарапайым қатардағы оқытушылықтан басталды. Үлкен өмір мектебінен өтіп, бай тәжірибе жинақтаған әріптесіміз алдына келген оқытушылардың болсын, қызметкерлердің немесе ата-

аналардың болсын өтініш-тілегін мұқият тыңдап, әр мәселенің түйінін шешуге тырысады. Түйіні тарқатылмайтын жағдайдың өзіне байыппен қарап, ақыл-кеңесін аямай, қолдау көрсетуге тырысады.

Ұстазды әкесіндей құрметтейтін шәкірттер де аз емес. Жыл сайын Жәңгір хан университетіне ат басын бұрып тұратын түлектердің Өтеген Байырғалиұлына ізеттілік танытып, құрметтеп жатқандарының куәсі болғанбыз. Қарапайым әрі аз сөйлеп, көп іс тындыратын азаматтың өнегелі ғұмыры, парасаттылығы мен іскерлігі – кейінгі буынға үлгі етуге тұрарлықтай.

Өз жұмысына жауапкершілікпен қарайтын Өтеген Байырғалиұлы білікті басшы ғана емес, мықты спортшы екені де даусыз. Ол волейболды асқан шеберлікпен ойнайды. Жұмыстан тыс уақытта да Өтеген Байырғалиұлының бауырмалдық қасиетіне тәнті болғанбыз. Мәскеуде аспирантурада оқып жүрген кезінде елден келген жерлестерін қамқорлап, бар көмегін көрсеткені әлі күнге есімізде.

Отбасында тәлімі мол әке. Ұжымда сыйлы әріптес. Ағайын-туманың, достарының ортасында абыройлы. Мінекей, Өтеген Байырғалиұлының адамдық, азаматтық келбеті осындай.

Адам өмірінің айтулы белесі – алпыс жасқа қадам басқан Әріптесімізді мерейтойымен құттықтай отырып, ұзақ ғұмыр, зор денсаулық, шаңырақ шаттығын тілеймін. Адал еңбекпен жиған абыройы асқақ, мерейі үстем болсын демекпін.

А. И. Рахметов,

«Атырау облысы Ауыл шаруашылығы басқармасының
Исатай аудандық ветеринариялық стансасы»
шаруашылық жүргізу құқығындағы
коммуналдық мемлекеттік кәсіпорны басшысы

Ұстаз деген – ұлы есім. «Ұстаз деген кім?», - деген сұраққа жауап іздегенде, ең бірінші кезекте, кім болса да, алғаш әліппені оқытып, қолына қалам ұстатқан ұстазын еске алады. Ол заңды. Ал, есейген, азамат ретінде қалыптасқан шағында, өзінің жеткен дәрежесіне, шыға алған биігіне есеп беретін шағына келгенде өмірлік ұстазының кім болғанын, өзінің ұқсағысы келген ұстазынан қандай қасиеттерін қабылдап, өзіне сіңіре білгендігін ойланатын болса керек... Мектеп қабырғасында ұстаздан тәлім-тәрбие ала жүріп, болашақта мен «Кім болам?» деген, және де кім болғысы келетінін өзі де білмей бозбалалық қиялдар жетегінде жүрген шақтың бәрі артта қалып, енді тұлға ретінде қалыптасу шағында өзіне кімді үлгі тұтатынын таңдау талғаммен келетіні анық. Енді естияр азамат болып, болашақ жоғары білімді маман боламын деген шақта өзіңе идеал болатын тұлғаны анық таниды екенсің, және де оны еріксіз таңдайсың.

Осындай тұлға ретінде, менің мамандығымның, өмірлік ұстанымдарымның идеалы етіп жүрген ұстаздарымның бірі – Таубаев Өтеген Байырғалиұлы. Университет қабырғасында оқып жүрген шағымызда едәуір деңгейде оқытушылық тәжірибе жинақтап, ғылым мен тәжірибені ұшғастыра жүріп дәріс беруіне ыждағаттылықпен мән беруші едік. Адами қасиеттері мен жүйелі әдістемесі жүріс-тұрысынан-ақ көрініп тұратын.

Кейін оқытушылық қызметті мен де бастадым. Және сол ұстаздарымның көшіңде. Бұл мектеп, шәкірт тәрбиелеу мектебі ғана емес, мамандар дайындау мектебінің өзіндік ерекшеліктерін үйрену мектебі екендігіне енді толық көз жеткізген

шағында ұстаздарынан алған білім мен тәжірибенің ұштастырылуы үлкен еңбек пен ізденістерді қажет етеді. Осы кезеңде факультетіміздің деканы болған Өтеген Байырғалиұлын ұйымдастырушы, басшы лауазымында таныған өзіммен замандас жас оқытушылар факультеттегі оқу-әдістемелік, ғылыми-әдістемелік, оқу-тәрбие, қоғамдық жұмыстарда жетекшіміз деп тани жүріп, қай бағытта болмасын талғамы мен талап қоюы жоғары екендігіне көз жеткіздік.

«Қатты жерге қақ тұрса, қайратты ерге бақ тұрар»,-деген біздің батыс өңіріміздің киелі топырағынан жаралған пендесі Өтеген Байырғалиұлының жаратылысындағы тұлғалық келбетінің ерекше қалыптасуы заңдылық та шығар...

ҚАДІРЛІ ҰСТАЗ

Б. Е. Нұрғалиев,
Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің
«Ветеринарлық медицина және мал шаруашылығы»
институтының директоры, в.ғ.к., қауымдастырылған профессор

Өтеген Байырғалиұлын студенттік кезім 1996 жылдан танымын, бізге микробиология, биохимия пәндерінен дәріс оқыды. Сонымен қатар дипломдық жұмысыма жетекшілік етіп, ғылымға бет бұруыма себепші болды. Университетті үздік аяқтаған соң, әрі қарай тоқталмай ғылыммен айналысу үшін аспирантураға түсуге ақыл-кеңесін берді. Өтеген Байырғалиұлының жетекшілігімен 2008 жылы Қазақ Ұлттық аграрлық университетінің диссертациялық кеңесінде кандидаттық диссертация жұмысын сәтті қорғап, ғылым кандидаты атағына қол жеткіздім.

Өтеген Байырғалиұлын өмірден тоқығаны мол, кемел ойлы тұлға ретінде жақсы білеміз. Терең білім, берік ұстаным, іскерлік қабілет және үлкен азаматтық қасиеттер Өтеген Байырғалиұлын ассистент, оқытушыдан белгілі ғалым деңгейіне көтерді.

Сіз университетте кафедра меңгерушісі, факультет деканы, проректор, басқарма төрағасы-ректордың бірінші орынбасары жауапты қызметтерін атқардыңыз. Сіздің алдыңыз кең, жаныңыз жомарт, қамқор да талапшыл басшы, аяулы аға ретіндегі абзал қасиеттеріңіз тәнті етпей қоймайды, атыңызға затыңыз сай ұлағатты ұстаз, өнегесіз. Осындай еңбек пен тұрмыс тәрбиесі, жеке басыңыздың кіршіксіздігі Өзіңіз, отбасыңыз үшін ғана емес, өзіңізбен қанаттас жүрген әріптестеріңіз, тілектес дос-жаран үшін де зор мақтаныш, абырой, жас ұрпақ үшін нағыз өмір мектебі екендігі даусыз.

Сізді мерейлі жасыңызбен құттықтай отырып, денсаулық, шығармашылық жетістіктер тілеймін! Сіздің ұстаз, ғалым ретінде білім және ғылым саласына қосқан үлесіңіз аса зор, ғылыми еңбектеріңіз еліміздің ғылым саласының дамуына өз септігін тигізіп, шәкірттеріңіз Сіз жеткен жетістіктерге жетіп, ғылыми жолыңызды әрі қарай дамытсын!

БІЛІКТІ ҰСТАЗ БІЛІМДІ ШӘКІРТ ТӘРБИЕЛЕЙДІ

І. Н. Жұбантаев,
ауыл шаруашылығы ғылымдарының
кандидаты, доцент, «AGROTECH HUB»
жобалық кеңесінің жетекшісі

Еңбек жолыма алғаш оң бағыт-бағдар беріп, болашаққа деген нық сенімді бойымда

қалыптастыруда, білім, тәрбие, тұлғалық мәдениетті маман даярлау жолымдағы үлгі тұтатын алғашқы Ұстазым ол –Таубаев Өтеген Байырғалиұлы.

Бүгінгі таңда оқу ордамыздың әрбір тұлғасы сізді -терең білімді, берік ұстанымды, іскерлік қабілет және үлкен азаматтық парасаты басым, білім мен ғылым саласының үздігі, ғұмырын болашақ мамандардың тұлға ретінде қалыптасуына арнаған зиялы азамат ретінде таниды.

Өзіңіз еңбегіңізді арнаған саланы дамытуға сіңірген белсенді қызметіңіз, тың ғылыми-техникалық жаңалықтарды енгізуде озық ойлайтын кемел қабілетіңіз тәпті етпей қоймайды, жастарға ұлағатты ұстаз, өнегесі мол мамансыз.

Өмір жолында еңбексүйгіштік, қоғамдық белсенділікпен ерекшеленіп, нағыз азаматтық қасиеттерге ие ірі тұлға ретінде әріптестерінің, шәкірттерінің игілігіне бөленіп, қызметтің ең қызықты да қиын салаларын атқарып отырған абырой-беделіңізді атап өтпей кетуге болмас.

Бұл жылдар сіздің қоғамдық және жемісті еңбегіңіздің нағыз кемеліне келген кезең болды. Туған елге деген сүйіспеншілік арқылы парасатты да рухы биік ізбасарларыңызды тәрбиелеу жолында дарынды ұйымдастырушы қырынан көрініп келесіз.

Қоғам игілігіне бағыттап отырған ерен еңбектеріңіздің еліміздің нығаюына өзіндік үлесі бар. Осынау игілікті істе қанатыңыз талмасын, қажыр-қайратыңыз қашанда арта бергей!

Бүгінгідей мерейлі жасыңызға өміріңіз қуатты, көңіліңіз шуақты қалпыңызда жеттіңіз! Көп жылғы сіңірген еңбегіңіздің нәтижесінде сіз жоғары оқу орнының үздігі және жоғары оқу орнының ардагері атағын иеленіп, Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігінің алғыс хаттары мен құрмет грамотасының иегері атандыңыз. Жаңа кезеңнің жарқын белесінде сізге және сіздің отбасыңызға бақ-береке, ұзақ та мағыналы ғұмыр тілеймін!

Жоғары кәсіби дәрежеңізді, жұмыстағы жауапкершілігіңізді және басшылық қызметтегі қағидашылдығыңызды жоғары бағалап, бүгінде оқу ордамыздың іргелі жетістіктері сіз жасап келе жатқан еңбекпен толысуда. Оқу ордамыздың гүлденуі мен белді оқу ошағы ретінде танылуға қосып жатқан үлесіңіз жалғасын таба берсін!

К. Е. Мурзабаев,

Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-нің «Ветеринария және биоқауіпсіздік» жоғары мектебінің жетекшісі, в.ғ.к, доцент м.а.

ҚҰРМЕТТІ ӨТЕГЕН БАЙЫРҒАЛИҰЛЫ!

Ұстаз болу – жүректің батырлығы,

Ұстаз болу – сезімнің ақындығы,

Ұстаз болу – мінездің күн шуағы,

Азбайтұғын адамның алтындығы – деп ақын Ғ. Қайырбеков жырлағандай, сөзі маржан, үні ән ұстазымыздың бар болғанын мақтаныш етеміз.

Ұстаз жайында халқымыздың ұлы батыры Бауыржан Момышұлы «Ұстаздық - ұлық емес, ұлы қызмет. Себебі, ұрпақтарды ұстаз тәрбиелейді. Болашақтың басшысын да, данасын да, ғалымын да, еңбекқор егіншісін де, кеншісін де ұстаз өсіреді».

Ендеше өз ісіне берілген, жаңалықты жатсынбай қабылдайтын, шәкіртінің жанына нұр құйып, өмірге өзі де бақытты болып, өзгелерді де бақытқа жеткізсем деп жүретін ұстаздардың жөні де, жолы да бөлек.

Осындай жолы мен жөні бөлек аяулы ұстазымыз – шәкірттерінің мақтанышы ғана емес, бүкіл ел мақтанышы деп білеміз!

Қымбатты Өтеген Байырғалиұлы! Сізді адам өмірінің айтулы белесі – 60 жасқа толу мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймыз!

Сізді өмірден тоқығаны мол, кемел ойлы тұлға ретінде жақсы білеміз. Терең білім, берік ұстаным, іскерлік қабілет және үлкен азаматтық қасиеттер Сізді қатардағы оқытушыдан университетіміздің Басқарма төрағасы-ректордың бірінші орынбасары – стратегиялық даму және қаржы жөніндегі проректоры деңгейіне көтерді.

Төл университетіміздің жоғары басқару органында жауапты қызмет атқарып жүрсіз және қатарыңыздың тұрмыстық мұқтажы қат-қабат тіршілікте ұдайы назарыңызда болатынын күнделікті өмірде көріп жүрміз.

Сіздің алдыңыз кең, жаныңыз жомарт, қамқор да талапшыл басшы, аяулы аға ретіндегі абзал қасиеттеріңіз тәнті етпей қоймайды, атыңызға затыңыз сай ұлағатты ұстаз, өнегесіз.

Осындай еңбек пен тұрмыс тәрбиесі, жеке басыңыздың кіршіксіздігі Өзіңіз, отбасыңыз үшін ғана емес, өзіңізбен қанаттас жүрген әріптестеріңіз, тілектес дос-жаран үшін де зор мақтаныш, абырой, жас ұрпақ үшін нағыз өмір мектебі екендігі даусыз.

2004 жылы Қазақ Ұлттық аграрлық университетіне 16.00.03 - мал дәрігерлік микробиология, вирусология, эпизоотология, микология микотоксикологиясымен бірге және иммунология мамандығы бойынша ізденуші болып тіркеліп, Өтеген Байырғалиұлының жетекшілігімен «Қой лептоспирозы мен пастереллезіне қарсы кешенді иммундеу» тақырыбындағы диссертациялық жұмысымды 2009 жылы сәтті қорғап шыққан болатынымын.

Өтеген Байырғалиұлының тек жұмыс саласында ғана емес қашанда қызығы мен қиындығы қатар жүретін өмірдің бұлтарысы көп, бұралаң ұзақ жолда кездескен кедергілерден сүрінбей өтуге тигізген үлесі көп.

Өтеген Байырғалиұлы! Сізге осындай мерейлі күні шын көңілімізбен зор денсаулық, қажымас қайрат, отбасыңызға баянды бақыт тілейміз.

С. М. Баянтасова,

«Ветеринарлық және биологиялық қауіпсіздік»
жоғары мектебінің доцент м.а.

ҚҰРМЕТТІ ӨТЕГЕН БАЙЫРҒАЛИҰЛЫ!

Шәкірт санасына білім нәрін сеуіп, ел болашағының өрендерін тәрбиелеп шығару - екінің бірінің қолынан келе де бермейді. Ұстаз деген – ұлы есім. Себебі, ұстазға деген құрмет бәрінен биік тұрады.

Қай заманда болсын, ұстаздарға құрмет жоғары болған. Бүгіннен немесе кешеден ғана ұлы мамандық иелеріне құрмет көрсетіліп келе жатқан жоқ, ықылым заманнан бері ұстаздықтың шоқтығы биік тұр. Ұстазға құрмет – адамзатқа міндет.

«Адамның адамшылығы - жақсы ұстаздан» деп ұлы Абай айтқандай, ұстаздың тәрбиесі мен өнегесі шәкіртің болашақ азығы. Жақсы ұстазға кезігіп, тәлім-тәрбие алған шәкірт өмір майданында мойымай күресіп, болашақ жолдарда бағытынан таймасы анық.

Өтеген Байырғалиұлы - ұлағатты ұстаз ғана емес, мол тәжірибесін әріптестерімен бөлісе білген тағылымды жан. Өз ісінің білгірі ретінде өзгеден көмегін еш аяған емес. Әсіресе, жас мамандарға жақсы жетекші бола білетіндігі өз алдына.

Құрметті Өтеген Байырғалиұлы Сізді адам өмірінің айтулы белесі – 60 жасқа толу мерейтойыңызбен шын жүректен құттықтаймын!

Сізді өмірден тоқығаны мол, кемел ойлы тұлға ретінде жақсы білеміз. Терең білім, берік ұстаным, іскерлік қабілет және үлкен азаматтық қасиеттеріңізбен жастарға өнегесіз.

Өзіңізге және отбасыңызға зор денсаулық, ұзақ ғұмыр, ырыс пен ынтымақ, бақыт пен береке тілеймін! Шығар шындарыңыз әрқашанда биік болғай.

**Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Ө. Б. Таубаевтың
ғылыми еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші
Хронологический указатель научных трудов доктора ветеринарных наук,
профессора У. Б. Таубаева**

1991

1. Динамика индукции антител на пастерелла мультоцида серотипов А, В и Д при введении его кроликам // Актуальные проблемы с/х производства: тез. докл. межвуз. науч.-практ. конф. молодых ученых и спец. (Ветеринария и животноводство) / Уральский обком ЛКСМ Казахстана, Зап.-Казахст. СХИ. - Уральск, 1991. - С. 67. (Соавт.: В. А. Трифонов).
2. Разработка реакции латексагглютинации для серопитизации пастерелл: автореф. дисс...канд. вет. наук: 16.00.03 - Ветеринарная микробиология, вирусология, эпизоотология, микология и иммунология / У. Б. Таубаев. – Москва: Московская вет. акад. им. К. Скрябина. - 1991. - 14 с.
3. Реакция латексагглютинации (РЛА) при пастереллезе // Актуальные вопросы с/х производства: тез. докл. межвуз. научн.-практ. конф. молодых ученых и спец. (Ветеринария и животноводство) / Уральский обком ЛКСМ Казахстана, Зап.-Казахст. СХИ. - Уральск, 1991. - С. 68-69. (Соавт.: В. А. Трифонов).

1992

4. Антигенный вариант постановки РЛА при пастереллезе // Мат. XXVI науч. конф. ППС. - Уральск, 1992.
5. Ауыл шаруашылық жануарларының бактериялық ауру қоздырғыштарының таксономиялық орындары. – Орал: БҚАШИ. - 1993. – 24 б.
6. Выявление антигенов пастерелла мультоцида серотиов А, В и Д в реакциях латексагглютинации (РЛА) // Тез. докл. конф. проф.-преп. состава Зап. Казахст. СХИ по итогам НИР за 1992 / Мин-во с/х РК, Зап.-Казахст. СХИ. - Уральск, 1992. – С. 101-102.
7. Проба ингибиций роста // Рац. предложение МВА. - Москва, 1992. (Соавт.: В. А. Бурлаков).
8. Серотипизация пастерелл с помощью пробы ингибиций роста // Использование физиологических и биологических факторов в ветеринарии и животноводстве. - Москва, 1992. - С. 59. (Соавт.: В. А. Бурлаков).

1993

9. Ауыл шаруашылық жануарларының бактериялық ауру қоздырғыштарының таксономиялық орындары. – Орал, 1993. – 24 б.
10. Выделение культур пастерелл из патматериалов и изучение их свойств. Серотипизация // Тез. докл. XXVII науч.-практ. конф. ППС Зап.-Казахст. СХИ. - Уральск, 1993. – С. 53-55.

11. Методические рекомендации по постановке реакции латексагглютинации для выявления антигенов и антител пастерелла мультацида. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. - Уральск, 1993. - 11 с. (Соавт.: В. А. Бурлаков).
12. Методические рекомендации по исследованию показателей естественной резистентности организма с/х животных: учебн. пособие. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. – 1993. – 12 с. (Соавт.: К. К. Бозымов, Б. Т. Тулебаев).
13. Микробиологиялық зерттеулерге арналған материалды алу, консервілеу және лабораторияға жөнелту ережелері: әдістемелік нұсқау. – Орал: БҚАШИ. – 1993. – 24 б.

1994

14. Колибактериоз. - Оқу құралы. – Орал: БҚАШИ. – 1994. – 10 б. (Серіктес автор: В. А. Бурлаков).
15. Малдәрігерлік факультетінің студенттерін тәлімдік оқытуға арналған бағдарлама. – Орал: БҚАШИ. – 1994. – 46 б. (Серіктес авторлар Т. К. Мурзашев, И. Н. Ашетова, Ә. Ә. Әбутәліпов).
16. Сальмонеллез. - Оқу құралы. - Орал: БҚАШИ. – 1994. – 14 б.
17. Стрептококкоз. - Оқу құралы. – Орал: БҚАШИ. – Орал. - 1994. – 12 б. (Серіктес автор: В. А. Бурлаков).

1995

18. Токсономия бактерий семейства Enterobacteriaceae: метод. указание. – Уральск: Зап.-Казахст. СХИ. – 1995. – 33 с. (Соавт.: В. А. Бурлаков).

1997

19. Асыл тұқымды және биязы жүнді будан ұрғашы қозылар қанының морфологиялық белоктық құрамы // Жаршы. - 1997. - № 7. – Б. 11-15. (Серіктес автор: Г. К. Молдашев).
20. Ветеринарная вирусология: метод. указания и вопросы тестирования для студентов факультета вет. медицины. – Уральск: ЗКАУ. – 1997. – 50 с. (Соавт.: А. Т. Хасанов).
21. Гематологические показатели чистопородных и помесных тонкорунных овец // Изденіс-Поиск /сер. естеств. наук/. - 1997. - № 4. - С. 49-53. (Соавт.: Г. К. Молдашев).
22. Методические указания по ветеринарной вирусологии и фонд вопросов тестирования для студентов факультета ветеринарной медицины. - Уральск: ЗКАУ. - 1997. - 50 с.
23. Определение типовой принадлежности пастерелл: информ. листок № 33 - 97 / КазгосЦНТИ, Зап.-Казахст. ЦНТИ. - Уральск, 1997. - 3 с. (Соавт.: А. Т. Хасанов).
24. Проблемы типизации и дифференциации пастерелл: аналит. обзор. - Уральск: Зап.-Казахст. ЦНТИ. - 1997. - 22 с. (Соавт.: В. А. Бурлаков).
25. Сорбция антигенов и антител пастерелла мультацида на латексные частицы: информ. листок № 34-97 / КазгосИНТИ, Зап.-Казахст. ЦНТИ. – Уральск, 1997. - 4 с. (Соавт.: В. А. Бурлаков).
26. Эпизоотология және инфекциялық аурулармен мал дәрігерлік санитария пәнінен курстық жұмыс орындауға арналған әдістемелік нұсқау. – Орал: БҚАУ. – 1997. – 20 б. (Серіктес автор: Ә. Әбутәліп).

1998

27. Серопротифилактика пастереллеза крупного рогатого скота: мат. XXXII науч.-теорет. конф. ППС. – Уралыск: Зап.-Казахст. СХИ. - Уралыск, 1998. – С. 18-19.

1999

28. Антигенная и иммуногенная активность вакцины против острых желудочно-кишечных заболеваний крупного рогатого скота // Современное состояние и дальнейшее направление племенной работы в животноводстве Западного Казахстана: мат. междунар. науч.-практ. конф. . –Уралыск: ЗКАУ. - 1999. - С. 198-200.
29. Вакцинопротифилактика сальмонеллеза крупного рогатого скота // Современное состояние и дальнейшее направление племенной работы в животноводстве Западного Казахстана: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Уралыск: ЗКАУ. - 1999. - С. 145-147. (Соавт.: Г. Г. Есенгалиев).
30. Изготовление и изучение активности поливалентной гипериммунной сыворотки против острых и желудочно-кишечных инфекций с/х животных: информ. листок № 16-99 / Зап.-Казахст. ЦНТИ. - Уралыск, 1999. - 3 с. (Соавт.: С. М. Нургалиева).
31. Особенности технологии изготовления поливалентной гипериммунной сыворотки и изучение ее активности // Современное состояние и дальнейшее направление племенной работы в животноводстве Западного Казахстана: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Уралыск: ЗКАУ. - Уралыск, 1999. - С. 183-185. (Соавт.: С. М. Нургалиева).
32. Сравнительная оценка чувствительности серологических реакций при серотипировании пастерелл // Современное состояние и дальнейшее направление племенной работы в животноводстве Западного Казахстана: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Уралыск: ЗКАУ. - 1999. - С. 200-202.

2000

33. Методические указания по выполнению курсовой работы по ветеринарной вирусологии. – Уралыск: ЗКГУ. - 2000.- 9 с. (Соавт.: С. М. Нургалиева).
34. Протифилактика острых желудочно-кишечных заболеваний телят // Сборник докл. конф. ППС ЗКАУ по итогам НИР за 1999 г. – Уралыск: ЗКАУ. - 2000. - С. 266-268. (Соавт.: Г. Г. Есенгалиев, С. М. Нургалиева).
35. Свойства штаммов *Pasteurella multocida* выделенных из патологических материалов крупного рогатого скота // Сборник докл. конф. ППС ЗКАУ по итогам НИР за 1999 г. - Уралыск: ЗКАУ. - 2000. - С. 295-299. (Соавт.: А. Т. Хасанов).

2001

36. Ветеринарно-санитарный контроль на государственной границе и транспорте: учебно-метод. пособие для проведения лабораторно-практических занятий. – Уралыск: ЗКГУ. - 2001. – 70 с. (Соавт.: Г. Г. Есенгалиев).

2002

37. Комплексная программа практик: для студ. спец. «Ветеринарная санитария». – Уралыск: ЗКГУ. - 2002. - 25 с. (Соавт.: Н. И. Ташкинов, К. Ж. Кушалиев).
38. Мүйізді ірі қараның асқазан-ішек ауруларына қарсы ассоциацияланған вакцина // Қазақстан дамуының қазіргі жағдайындағы ғылым және білім беру: тәжірибесі, мәселелері және перспективалары: БҚМУ-нің 70-жылдығы-на арналған халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары

- (11-12 қазан 2002 ж). – Орал: БҚМУ. - 2002. – Б. III. – Б. 319-320. (Авторлық бірлескен: Г. Г. Есенғалиев, С. М. Нурғалиева).
39. Пастерелла мультациданың төлдердің тыныс алу жолдарының патологиясындағы ролі // Жаршы. - 2002. - № 10. – Б. 19-21.
40. Серотипизация изолятов пастерелл // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. - 2002. - № 10. - С. 54.

2003

41. Батыс Қазақстан облысындағы мал пастереллезіне қарсы күрес // Қазақстан Республикасының 2003-2005 жылдарға арналған аграрлық азық-түлік бағдарламасын ғылыми қамтамасыз ету: халықаралық конф. материалдары. - Астана, 2003. - Б. 216.
42. Пастереллез қоздырғышының серологиялық түрлерін анықтау // Батыс Қазақстан халық шаруашылығының дамуы: әлуеті, мәселелері мен болашағы: БҚАТУ 40 жылдығына арналған халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2003. - Б. 193.
43. Сквозная программа практик для студентов факультета ветмедицины и биотехнологи по специальности 050140 -вет.медицина. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2003. – 46 с. (Соавт.: В. Е. Беглецов, Т. К. Мурзащев, Н. И. Ташкинов).

2004

44. Ветеринарно-санитарные требования в животноводстве // В кн.: Система ведения сельского хозяйства ЗКО. - Уральск, 2004. - С. 178-198. (Соавт.: К. Г. Сабирғалиев, В. Е. Беглецов, Г. Г. Есенғалиев, И. Н. Жубантаев, Б. А. Курманов, Е. У. Байтлесов, Е. С. Дурткаринов).
45. Методические рекомендации по выполнению курсовой работы по дисциплинам: «Эпизоотология и инфекционные болезни» и «Эпизоотология и инфекционные болезни животных с основами ветеринарной санитарии» для спец.050140, 060240. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2004. – 10 с. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров).
46. Pasteurellaceae тұқымдасы бактерияларының таксономиясы // Ресейдің Қазақстандағы жылы және тың мен тыңайтылған жерлер игеруінің 50 жылдығы: халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2004. – Б. 214-215.

2005

47. "Анализ гидрологического режима трансграничных водоемов и определение его влияния на формирование биоресурсов": раздел Западно-Казахстанская область № 0105 РК 00072: Отчет о НИР. - Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2005. - 49 с. (Соавт.: Е. Н. Баймуканов, Т. К. Мурзащев, Р. М. Курманғалиев).
48. Ветеринарные биологические препараты: учебн. пособие. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2003. – 29 с. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров).

2006

49. Использование несерологических тестов (феноменов) для типирования штаммов пастерелла мультацида // Изденістер, нәтижелер. - 2006. - № 4. - С. 321-322. (Соавт.: К. Б. Бияшев).
50. Морфологические, тинкториальные и культуральные свойства эпизоотических изолятов пастерелл // Изденістер, нәтижелер. - 2006. - № 4. - С. 323-325. (Соавт.: К. Е. Мурзабаев).

2007

51. Аурудың клиникалық белгілері бар және өлген немесе амалсыздан сойылған бұзаулардан алынған патологиялық материалдарды бактериялогиялық зерттеу // Жаршы. – 2007. - № 3 (170). – Б. 50-52.
52. Биохимическая активность эпизоотических изолятов пастерелла мультацида // Изденістер, нәтижелер. – 2007. - № 1. - С. 33-34.
53. Бұзауларға тәжірибе жүзінде пастереллез жұқтырғандағы негізгі клиникалық белгілер // Батыс Қазақстанда халық шаруашылығын дамытудың экономикалық аспектері: халықаралық ғылыми-практ. конф. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2007. – Б. 523-524.
54. Выделение различных серологических вариантов пастерелла мультацида из патологических материалов животных // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. - 2007. - № 7. - С. 41-42.
55. Изготовление гипериммунной сыворотки против серологических вариантов А, В и Д пастерелла мультацида // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. - 2007. - № 5. - С. 55.
56. Использование пробы ингибиции роста для типирования эпизоотических штаммов пастерелла мультацида // Вклад молодых ученых в реализацию приоритетного национального проекта «Развитие агропромышленного комплекса: мат. XI междунар. конф. - Троицк, 2007. - С. 66-68.
57. Мүйізді ірі қараның пастереллезіне қарсы гипериммунды поливалентті сарысу дайындау технологиясы // Ғылым және білім. - 2007. - № 3 (8). - Б. 46-48.
58. Мүйізді ірі қараның пастереллезіне қарсы биологиялық препараттар дайындау үшін штамдарды іріктеу // Ғылым және білім. - 2007. - № 3 (8). – Б. 49-51.
59. Мүйізді ірі қараның пастереллезіне қарсы инактивтелінген вакцинаны өндірістік сынау // Ғылым және білім. – 2007. - № 4 (9). – Б. 50-51.
60. Мүйізді ірі қараның пастереллезіне қарсы поливаленттік вакцинаны дайындау және бақылау: уақытша нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2007. – 9 б. (Серіктес автор: К. Е. Мурзабаев).
61. Определение видовой принадлежности полевых штаммов пастерелла мультацида // Экономические аспекты развития народного хозяйства Западного Казахстана: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2007. - С. 525-526.
62. Пастерелла мультациданың А, В және Д серологиялық варианттарына қарсы гипериммунды сарысуды дайындау және қолдану: уақытша нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2007. – 9 б. (Серіктес автор: К. Е. Мурзабаев).
63. Пастерелла мультациданың эпизоотиялық изоляттарының серологиялық түрлерін анықтау // Изденістер, нәтижелер. - 2007. - № 1. - Б. 35-36. (Серіктес автор: К. Б. Бияшев).
64. Пастерелла мультациданың эпизоотиялық штамдарының антибиотиктерге сезімталдығы // Вестник науки КазАТУ им. С. Сейфуллина. - 2007. - № 3 (46). - С. 214-217.
65. Пастерелла мультациданың 97-А штамының токсигендік қасиеті // Ғылым және білім. - 2007. - № 4 (9). – Б. 47-50. (Серіктес автор: К. Е. Мурзабаев).

66. Пастереллезге қарсы поливаленттік сарысудың емдік нәтижелілігі // Қазіргі заманғы биология және биотехнологияның өзекті мәселелері: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары. – Семей: Шәкәрім атындағы Семей мемлекеттік университеті. - 2007. - Б. 389-390.
67. Патогенность и токсигенность эпизоотических изолятов пастерелла мультацида // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. - 2007. - № 6. – С. 46.
68. Превентивные свойства гиперпериммунной сыворотки против серологических вариантов А, В и Д пастерелла мультацида // Вестник сельскохозяйственной науки Казахстана. - 2007. - № 4. - С. 39-40.
69. Тенуикольді цистецеркозбен зақымдалған қойлардың етіндегі макроэлементтер мөлшерінің өзгеруі: М. Әуезов – жаңа дәуір данышпаны: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. еңбектері. - Шымкент, Т. 7. – Б. 215-216. (Серіктес автор: Б. Е. Нурғалиев).

2008

70. Дипломдық жұмысты орындау, рәсімдеу және қорғау ережелері: оқу әдістемелік құрал. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2008. – 82 б. (Серіктес автор: А. К. Днекешев).
71. Изучение некоторых свойств эпизоотических штаммов пастерелла мультацида // Аграрный вестник Урала. - 2008. - № 11. - С. 73-74.
72. Ірі қараның пастереллезіне қарсы поливаленттік вакцинаның иммуногендігін және иммуногендік коэффициентін анықтау // Ғылым және білім. - 2008. - № 4 (13). – Б. 45-48.
73. Ірі қараның пастереллезі: әдістемелік нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2008. - 61 б.
74. Мүйізді ірі қараның пастереллезіне қарсы поливаленттік вакцинаның иммундаушы дозасын, иммунитет күшін және оның сақталу ұзақтығын анықтау // Ғылым және білім. - 2008. - № 3 (12). – Б. 60-62.
75. Пастерелла мультациданың 97-А, 96-В және 97-Д штамдарына антидене түзілу динамикасы // Ізденістер, нәтижелер. - 2008. - № 3. – Б. 62-64.
76. Пастерелла мультациданың 96-В және 97-Д эпизоотиялық штамдарының токсигендік қасиеттері // Жаршы. - 2008. - № 5. – Б. 36-39.
77. Пастереллезге қарсы қолданылған эмульгирленген вакцинаға ауыл шаруашылық малдары ағзаларының реакциясы // Ғылым және білім. – 2008. - № 4. – Б. 37-40. (Серіктес автор: К. Е. Мурзабаев).
78. Правила выполнения, оформления и защиты дипломной работы: учеб.-метод. пособие. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2008. – 83 с. (Соавт.: А. К. Днекешев).
79. Функционирование интегрированной системы менеджмента в ЗКАТУ им. Жангир хана // Актуальные проблемы менеджмента качества профессионального образования и подготовки кадров в Республике Казахстан: мат. науч.-практ. конф. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2008. - С. 175-180. (Соавт.: Г. К. Молдашев).
80. Эхинококктармен зақымдалған қойлар етіндегі витаминдердің өзгеруі // Жаршы. - 2008. - № 1. – Б. 26-27. (Серіктес авторлар: С. Қырықбайұлы, Б. Е. Нурғалиев).

2009

81. Изучение возможности использования реакции латекс агглютинации для выявления антигенов пастерелла мультацида // Известия Оренбургского государственного аграрного университета. - 2009. - № 1 (20). - С. 249.

82. Изучение биологических свойств аттенуированного штамма *Salmonella dublin* 12 // Ғылым және білім. – 2009. - № 1 (14). – С. 86-89. (Соавт.: Г. Г. Есенғалиев, К. Б. Бияшев).
83. Ірі қараның пастереллезінің вакциндік және серофилактикасы // малдәрігерлік ғыл. докт. диссерт. авторефераты / ҚазҰАУ. - Алматы, 2009.- 33 б.
84. Организационно-экономическая подготовка студентов - веление времени // Ветеринария. - 2009. - № 2. - С. 71-73. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров).
85. Пастерелла штамдарының ұйттылық және антигендік қасиеттері // Ғылым және білім. – 2009. - № 4 (17). - С. 90-93.
86. Патоморфологические изменения при экспериментальном сальмонеллезе телят // Ғылым және білім. – 2009. - № 3 (16). – С. 84-86. (Соавт.: Г. Г. Есенғалиев).
87. Рекомендация по профилактике и ликвидации бруцеллеза верблюдов // АО «ҚазАгроИнновация». - Алматы, 2009. – 22 с. (Соавт.: А. А. Абуғалип, В. Б. Тен).

2010

88. Батыс Қазақстан облысының Қаратөбе ауданында қой эхинококкозының таралуы және оған қарсы үгіт-насихат жұмыстарының жүргізілуі // Магистранттардың ғылыми еңбектерінің жинағы. – 2010. - № 1 (1). - 87-Б. 91. (Серіктес авторлар: Ж. Е. Кенжеғалиев, Я. М. Кереев).
89. Бұзауларға пастереллезді тәжірибе жүзінде жұқтыру нәтижелері // Ізденістер, нәтижелер. – 2010. - № 2 (046). – Б. 118-121.
90. Қазақстанның батыс өңірінде ірі қараның пастереллезінің таралу және байқалу ерекшеліктері // С. Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университетінің ғылым жаршысы. – 2010. - № 1 (56). - Б. 94-98.
91. Пастереллезге қарсы гипериммунды қан сарысуын өндірістік сынау нәтижелері // Ветеринария. - 2010. - № 1. – Б. 59-60.
92. Роль домашних животных в эпизоотологии эхинококкоза // Сборник научных трудов магистрантов. - 2010. - № 1 (1). - С. 99-103. (Соавт.: А. Г. Хайруллин, М. Ш. Шалменов).

2011

93. Оформление и подготовка к защите магистерской диссертации: учеб.-метод. пособие для магистрантов спец. 6М120100-"Ветеринарная медицина". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. – 2011. – 80 с. (Соавт.: А. К. Днекешев, Ф. Б. Закирова).
94. Почему и как погибали сайгаки в Западном Казахстане // Ветеринария. – 2011. - № 5. - С. 14-19. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, К. Ж. Кушалиев, К. Е. Мурзабаев).

2012

95. 6М120200-"Ветеринарлық санитария" мамандығы бойынша магистерлік диссертацияны орындау мен қорғауға арналған әдістемелік нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2012. – 35 б. (Серіктес авторлар: М. Ш. Шалменов, Г. Г. Есенғалиев, А. К. Днекешев).
96. Влияние почвенно-климатических условий на развитие патологий у сайгаков // Роль ветеринарной науки и практики в эффективном развитии животноводства: мат. междунар. науч.-практ. конф. – Алматы, 2012. - С. 42-49. (Соавт.: М. Г. Какишев, Г. Г. Абсатиров).
97. Магистрлік диссертацияны қорғауға дайындау және рәсімдеу "Ветеринарлық медицина" мамандығы бойынша оқу-әдістемелік құрал. –

- Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2012. – 79 б. (Серіктес авторлар: А. К. Днекешев, Ф. Б. Закирова).
98. Методические указания по выполнению дипломной работы для студентов бакалавриата специальности 051202/5В120200-"Ветеринарная санитария". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2012. - 27 с. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, С. М. Баянтасова).
  99. Методические указания по итоговой государственной аттестации магистрантов специальности 6М120200-"Ветеринарная санитария". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2012. - 14 с. (Соавт.: М. Ш. Шалменов, Г. Г. Есенгалиев, С. М. Баянтасова).
  100. Мүйізді ірі қараның лейкозын гематогиялық әдіспен анықтау // Ғылым және білім. - № 4. – 2012. - Б. 87-89. (Серіктес автор: М. Қанбаева).
  101. Мүйізді ірі қара пастереллезінің этиологиялық құрылымы мен эпизоотологиясы // Ғылым және білім. - 2012. - № 3 (28). - Б. 97-100. – (Серіктес авторлар: К. Е. Мурзабаев, Е. М. Сенгалиев).
  102. Пастерелла мультацида өскіндерінің морфологиялық, культуралдық және биохимиялық қасиеттері // Еуразиялық интеграция: инновациялық бағдарламаларды жүзеге асырудағы білім мен ғылымның рөлі: халықаралық ғылым. практ. конф. материалдары. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2012. – Б. 304-307. (Серіктес автор: А. С. Ишанова).
  103. Пастереллезге шалдыққан қойлардың өлекселерін патологоанатомиялық зерттеу нәтижелері // Ғылым және білім. - № 4. – 2012. – Б. 95-97. (Серіктес автор: А. С. Ишанова).
  104. Патологиялық материалдардан пастерелла өсінділерін бөлу және олардың қасиеттерін зерттеу // Еуразиялық интеграция: инновациялық бағдарламаларды жүзеге асырудағы білім мен ғылымның рөлі: халықаралық ғылым. практ. конф. материалдары. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2012. – Б. 210-213. (Серіктес автор: А. С. Ишанова).
  105. Программа вступительных экзаменов в магистратуру по специальности 6М120200-"Ветеринарная санитария". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. – 2012. – 14 с. (Соавт.: М. Ш. Шалменов, Г. Г. Абсатиров).
  106. Таза және ластанған аймақтан алынған мүйізді ірі қара етінің сезімдік көрсеткіштері // Жануарлардың аса қауіпті, сирек ұшырайтын және зооантропонозды ауруларына қарсы күрестің заманғы мәселелері: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конф. материалдары проф. Н. Г. Асановтың 70-жылдығына арналған. – Алматы: ҚҰАУ. – 2012. - Б. 227-229. (Серіктес авторлар: Б. Е. Нұрғалиев, А. Е. Алтай).
  107. Хирургические инфекции: учеб. пособие для студ. вет. спец. вузов, магистрантов и докторантов. – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2012. – 137 с. (Соавт.: А. К. Днекешев).
  108. Эколого-эпизоотологическое обоснование причин массовой гибели сайгаков в Западном Казахстане // Геэкологические проблемы степных регионов: мат. VI междунар. симпоз. и VIII междунар. школы-сем. молодых ученых. - Оренбург, 2012. - С. 31-34. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, К. Ж. Кушалиев, М. Г. Какишев, Ж. Т. Нуртаева, Б. Б. Сарсенова).
- 2013**
109. 5В120100-"Ветеринарлық медицина" мамандығының 4 курс студенттеріне арналған "Індеттану және індетті аурулар" пәнінен зертханалық сабақтар үшін дайындалған әдістемелік нұсқау. – Орал:

- Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2013. – 60 б. (Серіктес авторлар: Г. Г. Абсатиров, Г. Г. Есенғалиев, К. Е. Мурзабаев).
- 110.5B120100-"Ветеринарлық медицина" мамандығының 4 курс студенттеріне арналған "Індеттану және індетті аурулар" пәнінен практикалық сабақтар үшін дайындалған әдістемелік нұсқау. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2013. – 30 б. (Серіктес авторлар: Г. Г. Абсатиров, Г. Г. Есенғалиев, К. Е. Мурзабаев).
- 111.5B120200-"Ветеринарлық санитария" мамандығының 4 курс студенттеріне арналған "Эпизоотология ветеринарлық санитария негіздерімен" пәнінен практикалық сабақтар үшін дайындалған әдістемелік нұсқау. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2013. – 30 б. (Серіктес авторлар: Г. Г. Абсатиров, Г. Г. Есенғалиев, К. Е. Мурзабаев).
- 112.5B120200-"Ветеринарлық санитария" мамандығының 4 курс студенттеріне арналған "Эпизоотология ветеринарлық санитария негіздерімен" пәнінен зертханалық сабақтар үшін дайындалған әдістемелік нұсқау. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2013. – 30 б. (Серіктес авторлар: Г. Г. Абсатиров, Г. Г. Есенғалиев, К. Е. Мурзабаев).
113. Анаэробная энтеротоксемия как основная причина гибели сайгаков в Западном Казахстане // Российский ветеринарный журнал. - 2013. - № 2. - С. 17-19. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, А. А. Сидорчук, К. Ж. Кушалиев, К. Е. Мурзабаев, Ф. Б. Нуржанова, Н. С. Гинаятов).
114. Мясные показатели молодняка едильбаевских овец // Наука и образование. - 2013. - № 3 (32). - С. 48-51. (Соавт.: К. Г. Есенғалиев, А. М. Давлетова).
115. Результаты комплексного эколого-эпизоотологического мониторинга причин массовой гибели сайгаков // Российский ветеринарный журнал. - 2013. - № 5. - С. 26-29. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, А. А. Сидорчук, К. Ж. Кушалиев, К. Е. Мурзабаев, М. Г. Какишев, Ф. Б. Нуржанова, Н. С. Гинаятов).
116. Таза және ластанған аймақтан алынған мүйізді ірі қара етінің биохимиялық көрсеткіштері // Ғылымдағы заманауи интеграциялық басымдылықтар: зерттеуден инновацияға дейін: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ 50 жылдық мерейтойына арналған халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. – 2013. - I бөлім. - Б. 344-347. (Серіктес автор: А. Е. Алтай).
117. Төлдердің колибактериоз және пастереллез аурулары бойынша оқу құралы. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2013. – 115 б. (Серіктес авторлар: Г. Г. Абсатиров, К. Е. Мурзабаев).
118. Программа вступительного экзамена по специальности докторантуры 6D120200-"Ветеринарная санитария". – Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. – 2013. – 14 с. (Соавт.: М. Ш. Шалменов, Г. Г. Абсатиров, Г. Г. Есенғалиев, С. М. Баянтасова).
119. Эпизоотологическое значение почвы, как фактора развития патологий у сайгаков // Новости науки Казахстана. - 2013. - № 3. - С. 59-65. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, А. А. Сидорчук).
- 2014**
120. Аумақтың экологиялық жағдайына байланысты сиыр етінің үлгісінде ауыр металл тұздарының болуы // Ізденістер, нәтижелер. - 2014. - № 1 (қосымша). - Б. 158-161. (Серіктес авторлар: А. Е. Алтай, Б. Е. Нурғалиев, К. Исхан).

- 121.Ластанған экожүйеден алынған мүйізді ірі қара етінің химиялық құрамы // Ғылым және білім. - 2014. - № 2(35). - Б. 61-64. (Серіктес авторлар: Е. А. Алтай, Б. Е. Нурғалиев).
- 122.Микробиология: ЖОО студ. арналған оқулық. - Астана: Фолиант, 2014. – 384 б. (Серіктес авторлар: А. Бұлашев, Ж. Сұраншиев, К. Мурзабаев).
- 123.Причины и факторы, влияющие на популяцию сайгаков в Западном Казахстане: монография - Алматы: Эверо, 2014. - 76 с. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров, К. Ж. Кушалиев, А. А. Сидорчук).
- 124.Эпизоотологический мониторинг пастерелла крупного рогатого скота в Западно-Казахстанской области // Ғылым және білім. - 2014. - № 1(34). - С. 61-65. (Соавт.: Ж. Ж. Жанекенова).
- 125.Р. MULTOCIDA-ға қарсы тиімді препараттарды таңдау // Отандық етті бағыттағы ірі қараның заманауи жағдайда дамуының өзекті мәселелері (Еуразиялық экономикалық одақ құру туралы Келісімге қол қойылуы аясында): халықаралық ғылыми-практ. конф. материалдары. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ. - 2014. - Б. 330-333. (Серіктес авторлар: К. Е. Мурзабаев, Б. О. Ертлеуова, Г. К. Жумагалиева, Е. М. Сенғалиев).
126. Microstructural changes in the body of chickens in response to the introduction of liquid inactivated vaccine against pasteurellosis of birds // Life Science Journal. - 2014. Vol. 11 (5s). - P.251-254. (co-avtor: M. Umizhanov, K. Z. Kushaliev).
127. Clinical and pathologoanatomic description of hen's organs in response to introduction of inactivated vaccines against pasteurellosis of birds // Life Science Journal. - 2014. Vol. 11 (5s). - P.248-250. (co-avtor: M. Umizhanov, K. Z. Kushaliev).

2015

128. Қой қораларының төлдеу бөлімінің микрофлорасының құрамы // Ғылым және білім. - 2015. - № 1 (38). - Б. 116-119. (Серіктес автор: А. М. Төлеген).
129. Технология ведения овцеводства в крестьянских, фермерских и личных подсобных хозяйствах: рекомендации: монография. - Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана. - 2015. - 98 с. (Соавт.: Б. Б. Траисов, А. М. Омбаев, А. И. Ерохин, М. И. Селионова, Л. Н. Скорых, Ю. А. Юлдашбаев, С. Р. Оспанов, К. Г. Есенғалиев, Т. Н. Траисова).

2016

130. Изучение пастереллоносительства у сайгаков в Западно-Казахстанской области // Ученые записки Казанской государственной академии ветеринарной медицины им. Н. Э. Баумана. - 2016. - Т. 226. - № 2. - С. 151-154. (Соавт.: Ж. С. Киркимбаева, Г. Г. Абсатиров, К. Е. Мурзабаев, А. С. Ищанова).

2018

131. CARRIER STATE OF PASTEURERLOSIS IN SAIGA ANTELOPES IN THE WESTERN KAZAKHSTAN REGION // Indian Veterinary journal. - 2018. Is. 8. Vol. 95. - P. 17-22. (co-avtor: A. Ichshanova, G. Absatirov, Zh. Kirkimbaeva, B. Radojicic).

2019

132. Технология ведения овцеводства: рекомендации для крестьянских, фермерских и личных подсобных хозяйств. - Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана, 2019. - 68 с. (Соавт.: Б. Б. Траисов, Д. Б. Смагулов, М. И. Селионова, Ю. А. Юлдашбаев, К. Г. Есенғалиев, Т. Н. Траисова).

2021

133. Анализ эпизоотологического состояния по заразным заболеваниям животных в климатической зоне мясного скотоводства Западно-Казахстанской области // Инновационная наука. - 2021. - № 9-2. - С. 67-70. (Соавт.: К. Ж. Кушалиев, А. М. Наметов, О. О. Тагаев, Н. С. Гинаятов).
134. Мониторинг эпизоотической ситуации по инфекционному ринотрахеиту крупного рогатого скота в крестьянских хозяйствах Западно-Казахстанской области // Инновационная наука. - 2021. - № 9-2. - С. 64-67. (Соавт.: К. Ж. Кушалиев, А. М. Наметов, О. О. Тагаев, Н. С. Гинаятов).

Патенты

135. **Инновац. пат.** № 2008/08.95.1. Консорциум штаммов бактерий *Pasteurella multocida* 97-А, биовар *bovis*; *Pasteurella multocida* 96-В, биовар *bovis* и *Pasteurella multocida* 97-Д, биовар *bovis*, используемый для получения поливалентной вакцины против пастереллеза крупного рогатого скота: заяв. о выдаче инновационного патента РК на изобретение, регистр. № 2008/08.95.1 от 08.04.2008 г. (Соавт.: А. М. Намет, К. Е. Мурзабаев).
136. **Инновац. пат.** № 2008/08.98.1. Штамм бактерий *Pasteurella multocida* 97-А, биовар *bovis* для получения вакцины против пастереллеза крупного рогатого скота: заяв. о выдаче инновационного патента РК на изобретение, регистр. № 2008/08.98.1. от 08.04.2008 г. (Соавт.: А. М. Намет, К. Е. Мурзабаев).
137. **Инновац. пат.** № 2008/08.97.1. Штамм бактерий *Pasteurella multocida* 96-В, биовар *bovis* для получения вакцины против пастереллеза крупного рогатого скота: заяв. о выдаче инновационного патента РК на изобретение, регистр. № 2008/08.97.1. от 08.04.2008 г. (Соавт.: А. М. Намет, К. Е. Мурзабаев).
138. **Инновац. пат.** № 2008/08.96.1. Штамм бактерий *Pasteurella multocida* 97-Д, биовар *bovis* для получения вакцины против пастереллеза крупного рогатого скота: заяв. о выдаче инновационного патента РК на изобретение, регистр. № 2008/08.96.1. от 08.04.2008 г. (Соавт.: А. М. Намет, К. Е. Мурзабаев).

Профессор Ө. Б. Таубаевтың ғылыми басшылығымен қорғалған диссертациялар

Диссертационные работы, выполненные под научным руководством доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева Кандидаттық

1. Баянтасова С. М. Эффективность гипериммунной сыворотки против желудочно-кишечных заболеваний телят и ягнят: автореф. дисс. канд. вет. наук / С. М. Баянтасова. - Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана, 2013. - 22 с.
2. Есенгалиев Г. Г. Живая вакцина из штамма *Salmonella dublin* 12 против сальмонеллеза крупного рогатого скота: автореф. дисс. канд. вет. наук / Г. Г. Есенгалиев. - Уральск: ЗКАТУ им. Жангир хана, 2010. - 17 с.
3. Мурзабаев К. Е. Қой лептоспирозы мен пастереллезіне қарсы кешенді иммундеу: мал дәрігерлігі ғылым. канд. дисс. авторефераты: 25.06.2009 / К. Е. Мурзабаев. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2009. - 17 б.

4. Нургалиев Б. Е. Батыс Қазақстан аймағында кең таралған инвазиялық ауруларда мал өнімінің сапасын бағалау: мал дәрігерлігі ғылым. канд. дисс. авторефераты: 28.11.2008 / Б. Е. Нургалиев. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2008. - 17 б.

Магистерлік

5. Ищанова А. С. Казталов ауданы Нұрсай А/О "Сағыз" ШҚ қой пастереллезінің вакциндік профилактикасы: магист. дис. / А. С. Ищанова. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2013. - 23 б.
6. Алтай А. Е. Табиғи және ластанған экожүйелерде мүйізді ірі қараның сойыс өнімдерін ветеринарлық-санитарлық сараптау және ветеринарлық-санитарлық бағалау (Тасқала, Қарашығанақ): магист. дис. / А. А. Еркінбайқызы. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2014. - 27 б.
7. Жанекенова Ж. Ж. Батыс Қазақстан облысында ірі қара пастереллезінің індеттанулық мониторингісі және індетке қарсы шараларды оңтайландыру: магист. дис. / Ж. Ж. Жанекенова. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2014. - 20 б.
8. Төлеген А. И. Қой қораларының төлдеу бөлімін санитарлық-бактериологиялық бағалау тәсілдері және ондағы микрофлораны ықтималдау жолдары: магист. дис. / А. И. Төлеген. - Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, 2015. - 35 б.

Мерзімді басылымдарда жарияланған мақалалар Статьи опубликованные в периодических изданиях

1. Бәсекеге қабілеттілік білімнен // Орал өңірі. - 2008. - 24 қаңтар.
2. Ғалым - ұстаз 60 жаста // Заңғар. - 2014. - 30 желтоқсан. - Б. 6-7. Болатқали Төлебаев - ауылшаруашылығы ғылымдарының кандидаты, доцент, Батыс Қазақстан аграрлық университетінің "Зоотехния" мамандығы бойынша академиялық профессоры, БҚАТУ-ің доценті, ҚР Журналистер Одағының мүшесі, ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері.
3. Жизненный путь ученого - селекционера // Заңғар. - 2014. - 22 января. - С. 5. Профессор Едиге Насамбаев известен как в Казахстане, так и за его пределами как ученый - селекционер - зоотехник, автор заводских типов и линии казахской белоголовой породы. Профессор Е. Насамбаев внес вклад в развитие мясного скотоводства, он организатор учебной и методической работ в сфере аграрного образования, специалист в области разведения, генетики, воспроизводства крупного рогатого скота.
4. Жолдауға қолдау // Заңғар. - 2014. - 22 қаңтар. - Б. 2.
5. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университеті: тарих және жаңа заман // Жаршы. - 2008. - № 5. – Б. 3-8. Жәңгір хан атындағы Батыс Қазақстан аграрлық-техникалық университетінің тарихы мен қазіргі тыныс тіршілігі. (Серіктес авторлар: Б. Б. Бозымов, Г. К. Молдашев).
6. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ біріктірілген менеджмент жүйесін қалыптастыру жолында // Ұлт тағылымы. - 2008. - № 8. - Б. 10-14. (Серіктес авторлар: Г. К. Молдашев, Ж. Ж. Ғаббасова).
7. Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана: история и современность // Вестник сельскохозяйственной науки

- Казахстана. - 2008. - № 5. - С. 3-6. Становление и развитие ЗКАТУ им. Жангир хана. (Соавт.: К. К. Бозымов, Г. К. Молдашев).
8. Қазақтың Сократы // Орал өңірі. - 2008. - 20 желтоқсан. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ профессоры философия ғылымының докторы Т. Х. Рысқалиев 70 жаста.
  9. Организационно-экономическая подготовка студентов - веление времени // Ветеринария. - 2009. - № 2. - С. 71-73. (Соавт.: Г. Г. Абсатиров).
  10. Өнегелі өмір // Орал өңірі. - 2010. - 13 қараша. БҚАТУ ғалымы Давлетьяров Шангерей туралы. (Серіктес автор: Т. Х. Рысқалиев).
  11. "Тамырыңыз бар ма?" (әлеуметтік сауалнама) // Орал өңірі. - 2015. - 12 ақпан. - С. 15. Батысқазақстандықтар арасында жүргізілген қазақ пен орыс арасындағы "тамыр" деген ұғым-түсініктің жоғалмағандығы туралы әлеуметтік сауалнамаға қатысқан ветеринария ғылымдарының докторы, профессор, Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-дың бірінші проректоры, Өтеген Таубаевтың пікірі жарияланған.
  12. Современность и стратегия развития вуза до 2010 г. // Западно-Казахстанский аграрно-технический университет им. Жангир хана: история и современность (1963-2008 гг.). – Туркестан: «Туран» МКТУ им. А. Ясауи. – С. 117-127. (Соавт.: Г. К. Молдашев).
  13. Ученый – селекционер // Приуралье. - 2014. - 23 января (№ 8). - С. 8. Профессор Едиге Насамбаев известен как в Казахстане, так и за его пределами как ученый - селекционер - зоотехник, автор заводских типов и линии казахской белоголовой породы. Профессор Е. Г. Насамбаев внес вклад в развитие мясного скотоводства, он организатор учебной и методической работ в сфере аграрного образования, специалист в области разведения, генетики, воспроизводства крупного рогатого скота.

Ө. Б. Таубаевтың өмірі мен еңбектері туралы әдебиеттер Литература о жизни и деятельности У. Б. Таубаева

1. Базарова А. Сарманнан басталған сүрлеу Өтеген Байырғалиұлын биікке жеткізді / А. Базарова // Жайық таңы. – 2015. – 22 қаңтар.
2. Базарова А. Ізденіспен келген абырой / А. Базарова // Орал өңірі. - 2015. - 5 ақпан. Ағымдағы жылдың 15 желтоқсанында Тәуелсіздік жылдары қосқан үлесі үшін білім саласының қызметкерлеріне мемлекеттік наградаларды салтанатты тапсыру рәсімі өтті. "Ерен еңбегі үшін" медалімен марапатталған білім саласының 30 қызметкерінің қатарында Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-ің бірінші проректоры Таубаев Өтеген Байырғалиұлы да бар.
3. Базарова А. Марапатқа лайық жан / А. Базарова // Заңғар. - 2014. - 26 желтоқсан. Ағымдағы жылдың 15 желтоқсанында Тәуелсіздік жылдары қосқан үлесі үшін білім саласының қызметкерлеріне мемлекеттік наградаларды салтанатты тапсыру рәсімі өтті. "Ерен еңбегі үшін" медалімен марапатталған білім саласының 30 қызметкерінің қатарында Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-ің бірінші проректоры Таубаев Өтеген Байырғалиұлы да бар.
4. Мерейтоймен құттықтау // Ғылым және білім. – 2022. - № 1-1 (66). – Б. 4.
5. Мерейтойларыңыз құтты болсын! // Заңғар. – 2022. - № 2. – 25 ақпан. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ-да әр жылдары түрлі қызметтер атқарып,

абырой биігінен көрінген университетіміздің басқарма төрағасы-ректордың бірінші орынбасары Өтеген Байырғалиұлы Таубаев асқаралы 60 жасқа толды.

6. Рысқалиев Т. Ғылым жолындағы 35 жыл / Т. Рысқалиев // Oral oniri. - 2022. - 29 наурыз. - Б.5. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ветеринария ғылымдарының докторы, профессор, университет ректорының бірінші орынбасары Ө. Б. Таубаев - 60 жаста.
7. Рысқалиев Т. Сарытоғайдың Өтегені / Т. Рысқалиев // Жайық таңы. - 2022. - 7 сәуір. - Б.3. Жәңгір хан атындағы БҚАТУ ветеринария ғылымдарының докторы, профессор, университет ректорының бірінші орынбасары Ө. Б. Таубаев - 60 жаста.
8. Таубаев Утеген Байырғалиевич // Ученые Западно-Казахстанского государственного университета: справочник. – Уральск: РИО ЗКГУ, 2002. – С. 166-167.
9. Таубаев Өтеген Байырғалиұлы // БҚАТУ тарихындағы тұлғалар анықтамалық-История ЗКАТУ в лицах: анықтамалық. – Орал: Жәңгір хан атындағы БҚАТУ, РББ. – 2013. – Б. 139-140.

Бірлесіп жазған авторлар көрсеткіші Именной указатель соавторов

Абсатиоров Г. Г. 45, 48, 84, 94, 96, 98, 105, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 115, 117, 118, 119, 123, 130, 131

Алтай А. Е. 106, 116, 120, 121

Ашетова И. Н. 15

Әбутәліпов Ә. Ә. 15, 26, 87

Баймуканов Е. Н. 47

Байтлесов Е. У. 44

Баянтасова С. М. 98, 99, 118

Беглецов В. Е. 43, 44

Бозымов К. К. 12,

Бурлаков В. А. 7, 8, 11, 14, 17, 18, 24, 25

Бұлашев А. 122

Бияшев К. Б. 49, 63, 82

Гиниятов Н. С. 113, 115, 133, 134

Давлетова А. М. 114

Днекешев А. К. 70, 78, 93, 95, 97, 107

Дурткаринов Е. С. 44

Есенғалиев Г. Г. 29, 34, 36, 38, 44, 82, 86, 95, 99, 109, 110, 111, 112, 118

Есенғалиев К. Г. 114, 129, 132

Ерохин А. И. 129

Ертлеуова Б. О. 125

Жанекенова Ж. Ж. 124

Жубантаев И. Н. 44

Жумағалиева Г. К. 125

Закирова Ф. Б. 93, 97

Исхан К. 120

Ищанова А. С. 102, 103, 104, 130, 131

Какишев М. Г. 96, 108, 115

Канбаева М. 100

Кенжегалиев Ж. Е. 88
Кереев Я. М. 88
Киркимбаева Ж. С. 130, 131
Курманов Б. А. 44
Курмангалиев Р. М. 47
Кушалиев К. Ж. 3, 94, 108, 113, 115, 123, 126, 127, 133, 134
Қырықбайұлы С. 80
Молдашев Г. К. 19, 21, 79
Мурзабаев К. Е. 50, 60, 62, 65, 77, 94, 101, 109, 110, 111, 112, 113, 117, 122, 125, 130, 135, 136, 137, 138
Мурзашев Т. К. 15, 43, 47
Наметов А. М. 133, 134, 135, 136, 137, 138
Нургалиев Б. Е. 69, 80, 106, 120, 121
Нургалиева С. М. 30, 31, 33, 34, 38
Нуржанова Ф. Б. 113, 115
Нуртаева Ж. Т. 108
Омбаев А. М. 129
Оспанов С. Р. 129
Сабиргалиев К. Г. 44
Сарсенова Б. Б. 108
Селионова М. И. 126, 132
Сенгалиев Е. М. 101, 125
Сидорчук А. А. 113, 115, 119, 123
Скорых Л. Н. 129
Смагулов Д. Б. 132
Сұраншиев Ж. 122
Тагаев О. О. 133, 134
Ташкинов Н. И. 37, 43
Тен В. Б. 87
Төлеген А. М. 128
Траисов Б. Б. 129, 132
Траисова Т. Н. 129, 132
Трифонов В. А. 1, 3
Умитжанов М. 126, 127
Түлебаев Б. Т. 12
Хасанов А. Т. 21, 23, 35
Хайруллин А. Г. 92
Шалменов М. Ш. 92, 95, 99, 105, 118
Юлдашбаев Ю. А. 129, 132
Radojicić В. 131

Мазмұны
Содержание

ОҚЫРМАНҒА.....	3
Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Ө. Б. Таубаевтың ғылыми, ғылыми-ұйымдастырушылық және қоғамдық қызметі туралы қысқаша мәліметтер.....	4
Краткий очерк научной, научно-организационной и общественной деятельности доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева.....	5
Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Ө. Б. Таубаевтың өмірі мен қызметінің негізгі кезеңдері.....	7
Основные даты жизни и деятельности доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева.....	8
Мемлекеттік марапаттары, құрметті атақтары.....	9
Государственные награды, почетные звания	
Ақжарқын тілектер.....	10
Поздравления ЮБИЛЯРУ от коллег, друзей	
Ветеринария ғылымдарының докторы, профессор Ө. Б. Таубаевтың ғылыми еңбектерінің хронологиялық көрсеткіші.....	27
Хронологический указатель научных трудов доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева	
Патенты.....	37
Профессор Ө. Б. Таубаевтың ғылыми басшылығымен қорғалған диссертациялар.....	37
Диссертационные работы, выполненные под научным руководством доктора ветеринарных наук, профессора У. Б. Таубаева	
Мерзімді басылымдарда жарияланған мақалалар.....	38
Статьи опубликованные в периодических изданиях	
Ө. Б. Таубаевтың өмірі мен еңбектері туралы әдебиеттер.....	39
Литература о жизни и деятельности У. Б. Таубаева	
Бірлесіп жазған авторлар көрсеткіші.....	40
Именной указатель соавторов	
Мазмұны.....	42
Содержание	